

XXIII.
CONLATIO ABBATIS ABRAHAE
De mortificatione

*

VIER EN TWINTIGSTE GESPREK. VAN ABT ABRAHAM
De zelfverloochening

I. Quomodo abbati Abrahæ cogitationum nostrarum arcana prodiderimus	1. Hoe wij onze verborgen gedachten aan abt Abraham hebben bekend
II. Quomodo senex nostros patefecerit errores	2. Hoe de grijsaard onze dwaling blootlegde
III. De qualitate locorum, quæ ab anachoretis expeti debeant	3. Wat voor plaatsen de kluizenaars moeten zoeken
IV. Quæ a solitariis operationum genera eligi debeant	4. Welk soort werk de kluizenaars moeten kiezen
V. Quod euagatione corporis grauetur magis quam releuetur cordis anxietas	5. Door uitgaan wordt de benauwdheid van het hart eerder verzwaaard dan verlicht
VI. Ad quam comparationem cogitationes suas monachus debeat custodire	6. Een vergelijking die toont hoe de monnik zijn gedachten moet bewaken
VII. Interrogatio, cur obesse nobis parentum uicinia putaretur, quæ in Aegypto consistentibus non obesset	7. Vraag: Waarom zou voor ons de nabijheid van onze verwanten een hinder zijn, terwijl dat geen bezwaar is voor degenen die in Egypte wonen?
VIII. Responsio, quod non omnibus conueniant omnia	8. Antwoord: Alles is niet voor allen geschikt
IX. Quod hi possint parentum uiciniam non timere, qui abbatis Apollo mortificationem potuerint aemulari	9. Zij die de verstorvenheid van abt Apollo kunnen evenaren, behoeven de nabijheid van hun verwanten niet te vrezen
X. Interrogatio, an obsit monacho, si ei a parentibus necessaria suggerantur	10. Vraag: Is het een bezwaar voor een monnik dat zijn ouders hem het nodige verschaffen?
XI. Responsio, quid sanctus Antonius super hoc pronuntiauerit	11. Antwoord: Wat de heilige Antonius hierover gezegd heeft
XII. De utilitate operationis et otii detrimento	12. Het nut van de arbeid en de schadelijkheid van het nietsdoen
XIII. Fabula de tonsoris mercede composita ad inlusiones diaboli cognoscendas	13. De fabel van het loon van de kapper, bedacht om het bedrog van de duivel aan te tonen
XIV. Interrogatio, unde nobis talium cogitationum error inreperit	14. A question as to where the error of such thoughts creeps up on us from
XV. Responsio de tripertito animæ motu	15. The reply, on the threefold movement of the soul
XVI. Rationabilem animæ nostræ partem esse corruptam	16. That the rational part of our soul has been corrupted
XVII. Quod infirmior pars animæ diabolicis temptationibus prima subcumbat	17. The the weaker part of the soul is the first to succumb to diabolic temptations
XVIII. Interrogatio, an utili desiderio maioris silentii retraheremur ad patriam	18. Vraag: of het verlangen naar grotere stilte dat ons trok naar ons vaderland, een nuttig verlangen was
XIX. Responsio de inlusione diaboli, eo quod uastioris solitudinis requiem repromittat	19. De begoocheling van de duivel wanneer hij rust belooft in een grotere eenzaamheid
XX. Quam utilis sit remissio iii aduentu fratrum	20. Hoe nuttig de ontspanning is bij de aankomst van een broeder
XXI. Quomodo euangelista Iohannes utilitatem remissionis ostendisse dicatur	21. Wat er gezegd wordt over de evangelist Johannes: hoe hij het nut van de ontspanning heeft duidelijk gemaakt
XXII. Interrogatio, qualiter intellegendum sit quod in euangelio dicitur: <i>iugum meum suauē est et onus meum leuē est</i>	22. Vraag: Hoe moet men begrijpen wat er in het evangelie gezegd wordt: <i>Mijn juk is zacht en mijn last is licht</i> (Mt. 11,30)?
XXIII. Responsio cum expeditione sententiæ	23. Antwoord: verklaring van die uitspraak
XXIV. Cur amarum iugum et graue onus domini sentiatur	24. Why the Lord's yoke is felt to be bitter and his burden heavy
XXV. Quid utilitatis conferat temptationum incursio	25. Welk nut de bekoringen hebben
XXVI. Quemadmodum perfecte renuntiantibus centuplum in hoc mundo repromittatur	26. Hoe aan hen die volmaakt verzaken, het honderdvoud in deze wereld beloofd wordt

I. QUOMODO ABBATI ABRAHÆ COGITATIONUM
NOSTRARUM ARCANA PRODIDERIMUS

Quarta atque uicensima ista conlatio abbatis Abraham Christo fauente proculditur, omnium seniorum traditiones atque statuta concludens:

qua uestris orationibus consummata illorum uiginti

1. *Hoe wij onze verborgen gedachten aan abt Abraham hebben bekend*

Ik ga met Christus' hulp het vierentwintigste Gesprek opstellen, van abt Abraham. Hiermee besluit ik het onderricht en de regels van alle Vaders.

Als ik ze, door uw gebed, beëindigd zal hebben, dan

quattuor seniorum, qui in sancta Apocalypsi coronas suas agno offerre dicuntur, numero mystice congruente cunctarum promissionum nostrarum debitis nos credimus absoluendos.

si qua proinde gloria hi uiginti quattuor seniores nostri ob institutionis suae meritum fuerint coronati, illi qui pro salute mundi immolatus est agno prostratis sunt capitibus oblaturi:

ipse enim et illis tam eximium sensum et nobis qualemcumque sermonem, quo tanta profunditas promeretur, propter honorem nominis sui donare dignatus est.

et necesse est ut ad auctorem bonorum omnium muneris sui merita referantur, cui hoc ipso debetur amplius quo magis soluitur.

2. igitur ad hunc Abraham inpugnationem cogitationum nostrarum anxia confessione detulimus, qua ad repetendam prouinciam nostram atque ad reuiscendos parentes cotidianis animae aestibus urgebamur.

hinc etenim nobis maxima desideriorum nascebatur occasio, quod tanta religione atque pietate parentes nostros praeditos recordabamur, ut eos nequaquam inedituros nostrum propositum praesumeremus, hoc iugiter mente uolentes, quod profectum magis ex illorum essemus adsiduitate capturi, nullaue nos corporalium rerum sollicitudine, nullis prospiciendi uictus distentionibus occupandos, illis adfatim omnem cum gaudio praebitionem nostrae necessitatis explentibus.

3. insuper etiam spe inanium gaudiorum animas pascebamus, credentes nos fructum maximum percepturos de conuersione multorum, qui uelut nostro essent ad uiam salutis exemplo ac monitis dirigendi.

tunc praeterea ipsorum locorum situs, in quibus erat maioribus nostris auita possessio, ipsarumque amoenitas iucunda regionum ante oculos pingebatur, quam grate et congrue solitudinis spatiis tenderetur, ita ut non solum delectare monachum possent secreta siluarum, sed etiam maxima uictus praebere compendia.

4. quae omnia praedicto seni cum secundum fidem conscientiae nostrae simpliciter panderemus, nec iam inpugnationum uim tolerare nos posse, nisi nobis per illius medicinam dei gratia subuenisset, profusis lacrimis testaremur, tacitus ille diuque cunctatus atque

heb ik, dunkt mij, de schuld van al mijn beloften ingelost, het mystieke getal bereikt van de vierentwintig Oudsten die in de heilige Apokalyps het Lam hun kronen aanbieden (Opb. 4,4).

Als onze vierentwintig Vaders vanwege hun onderricht met enige lof worden gekroond, dan zullen ze die, het hoofd ter aarde, aanbieden aan het Lam dat voor het heil van de wereld is geslachtofferd.

Want Hij heeft zich gewaardigd, vanwege de eer van zijn naam, aan die Vaders een buitengewoon inzicht te geven en aan mij een beetje stijl om zulke diepe dingen tot uitdrukking te brengen.

En het is noodzakelijk de verdiensten van z'n gaven aan de bewerker van alle goeds toe te schrijven: want hoe meer men Hem betaalt, hoe meer men Hem schuldig is.

We zijn dus naar abt Abraham gegaan om hem vol zorg te bekennen, hoe onze gedachten ons bestookten: dagelijks brandden we van verlangen om naar onze eigen provincie terug te keren en onze verwanten weer te zien.

De grootste aanleiding tot dat verlangen was dat we eraan teruggedachten hoe godsdienstig en vroom onze verwanten waren. We hielden het voor zeker dat ze aan onze manier van leven geen enkele hinderpaal zouden stellen. We haalden ons voortdurend voor de geest dat we voordeel zouden hebben van hun tegenwoordigheid, dat we niet meer in beslag genomen zouden worden door de zorg om materiële zaken, niet verstrooid door het voorzien in ons levensonderhoud, want zij zouden ons met vreugde alles in overvloed verschaffen wat wij nodig hadden.

Bovendien voedden wij onze ziel met de hoop van ijdele vreugden, door te geloven dat we de rijkste vruchten zouden plukken door de bekering van velen, die door ons voorbeeld en door onze raadgevingen geleid zouden worden op de weg van het heil.

Daarbij tekende zich dan het landschap voor onze ogen af waarin het erfgoed van onze familie was gelegen, een liefelijke en aangename streek, bevallig uitgespreid, vol gunstige eenzaamheid. De afzondering van de bossen zou een genoeg zijn voor een monnik en bovendien een zeer groot voordeel voor zijn levensonderhoud.

Dit alles hebben we de grijsaard met een eerlijk geweten eenvoudig verteld, onder tranen getuigend dat we de heftigheid van die bekering niet meer konden verdragen als door zijn geneeskunst Gods genade niet te hulp zou komen. Na lang zwijgen en

ad extremum grauitur ingemescens ait.

dralen sprak hij ons tenslotte ernstig zuchtend toe.

II. QUOMODO SENEX NOSTROS PATEFECERIT ERRORES

2. Hoe de grijsaard onze dwaling blootlegde

Necdum uos desiderii renuntiasse mundanis nec mortificasse concupiscentias pristinas cogitationum uestrarum prodit infirmitas.

De zwakheid van uw gedachten verraadt dat u nog niet aan de wereldse verlangens hebt verzaakt en uw vroegere begeerten niet hebt verstorven.

nam sicut desidiam cordis uestri desideriorum uestrorum peruagatio protestatur, hanc peregrinationem ac parentum absentiam, quam mente potius suscipere debuistis, carne tantummodo sustinetis.

Uw zwervende gedachten bewijzen de leegte van uw hart. Uw pelgrimstocht en de afwezigheid van uw verwanten verdraagt ge alleen maar naar het vlees in plaats van ze naar de geest op u te nemen.

sepulta enim haec omnia ac de cordibus uestris euulsa penitus iam fuissent, si uel rationem ipsius abrenuntiationis uel principalem solitudinis causam in qua consistimus cepissetis.

Al die dingen zouden al begraven zijn en volkomen uit uw harten uitgeroeid, als u het wezen van de verzaking en de voornaamste reden waarom wij in de eenzaamheid verblijven, had begrepen.

2. ideoque uos illa otii aegritudine sentio laborare, quae in Prouerbiis ita notatur:

in desiderii est omnis otiosus,
et iterum:

desideria pigrum occidunt.

Ik zie dat u lijdt aan de ziekte van de ledigheid die in de Spreuken wordt aangeduid:

Elke luijaard is vol verlangens (Spr.13,4)

en:

De verlangens doden de luijaard (Spr.21,25).

nam et nobis poterant haec quae commemorastis carnalium commodorum non deesse compendia, si credidissemus ea nostro conuenire proposito aut talem ex illis amoenitatum uoluptatibus fructum nobis iudicassetur posse conferri, qualis iste est qui de hoc locorum squalore et corporis contritione conquiratur.

Ook ons zouden mogelijk die voordelen van lichamelijke gemakken waarvan u sprak, niet ontbroken hebben, als we geloofd hadden dat ze onze levenswijze zouden passen, of als we van oordeel geweest waren dat uit die genoegens en liefelijkheid dezelfde vrucht zou hebben kunnen voortkomen als die welke nu verworven wordt door de ruigte van deze streek en door de uitputting van ons lichaam.

nec sumus ita parentum solacio destituti, ut nobis desint qui de suis substantiis sustentare nos gaudeant, nisi nobis illa sententia saluatoris occurrens quidquid ad fotum huius pertinet carnis excluderet, qua dicitur:

En we zijn ook niet van helpende verwanten verstoken. Er zouden er genoeg zijn die ons met plezier van hun bezittingen zouden onderhouden. Maar daar is dat woord van de Verlosser dat alles uitsluit wat steun geeft aan het vlees:

*qui
non reliquerit (siue oderit)
patrem et matrem et filios et fratres,
non potest meus esse discipulus.*

*Wie
zijn vader en moeder, kinderen en broeders
niet verlaat (niet haat),
kan mijn leerling niet zijn (Lc. 14,26).*

3. quodsi parentum quoque praesidio essemus omnimodis desolati, uel potentum mundi istius obsequia deesse non possent, qui promptissima largitate necessitatibus nostris cum omni gratiarum actione subministrare gauderent.

En als we ook al geheel verstoken waren van mogelijke hulp van onze familie: het zou ons toch nooit ontbreken aan de steun van de machtigen van deze wereld, die met graagte en in alle dankbaarheid onmiddellijk overvloedig in onze behoeften zouden voorzien.

quorum munificentia sustentati parandi uictus sollicitudine careremus, nisi nos uehementer illa prophetica maledictio deterreret, nam

*maledictus, inquit, homo,
qui spem suam ponit in homine,*

Levend door hun vrijgevigheid zouden wij zonder zorg zijn voor ons onderhoud, als niet de vervloeking van de profeet er ons van afschrikte:

*Vervloekt de man
die op mensen vertrouwt (Jer. 17,5);*

et:

nolite confidere in principibus.

potuimus etiam cellulas saltim nostras supra Nili fluminis alueum conlocantes aquam habere pro foribus, ne eam a quattuor milibus passuum nostris cogere deferre ceruicibus, nisi nos ad tolerantiam laboris istius indefessos beatus apostolus reddens hoc iugiter animaret eloquio,

unusquisque, inquit, propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.

4. nec ignoramus esse nonnulla etiam in regionibus nostris amoena secreta, in quibus pomorum copia et hortorum gratia uel ubertas necessitatem uictus nostri minimo labore corporis expedirent, nisi inpingendam illam nobis exprobrationem quae ad illum in euangelio directa est diuitem uereremur:

quia recepisti consolationem tuam in uita tua.

sed despectis illis omnibus et cum uniuersa mundi huius uoluptate contemptis his tantum squaloribus delectamur uniuersisque deliciis horrendam solitudinis istius praeferimus uastitatem neque huic harenarum amaritudini quantasuis uberis glaebae diuitias conparamus, non temporalia huius corporis lucra, sed aeterna spiritus emolumenta sectantes.

5. parum est enim renuntiassse monachum semel, id est in primordio conuersionis suae contempsisse praesentia, nisi eis cotidie renuntiare perstiterit. usque ad finem namque huius uitae illud nobis dicendum est cum propheta:

et diem hominis non desiderauit, tu scis.

unde et dominus in euangelio

si quis, inquit, uult post me uenire, abneget semet ipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me.

III. DE QUALITATE LOCORUM, QUAE AB ANACHORETIS EXPETI DEBEANT

Et idcirco ei, qui de interioris hominis puritate perugilem sollicitudinem gerit, expetenda sunt loca, quae mentem eius nulla ad culturae distentionem ubertatis suae fecunditate sollicitent nec de cellulae

en:

Vertrouwt niet op de vorsten (Ps. 145,2).

We zouden ook tenminste onze cellen aan de oever van de Nijl kunnen bouwen, om het water bij de deur te hebben en niet verplicht te zijn om het over vier mijl op onze schouders te dragen, als niet het woord van de Apostel ons voortdurend bemoedigde en ons onvermoeibaar maakte om deze inspanning vol te houden:

Ieder zal zijn eigen loon ontvangen overeenkomstig zijn arbeid (IKor. 3,8).

Wij weten wel dat er ook in onze streken aangename, afgelegen plekken zijn, waar een overvloed aan vruchten en bevallige, vruchtbare tuinen ons het nodige voor ons levensonderhoud zouden verschaffen, zonder veel inspanning te eisen. Maar we vrezen dat het verwijt dat aan die rijke uit het evangelie is gericht, ook ons zou treffen:

U hebt uw troost tijdens uw leven ontvangen (Lc. 16,25).

Maar al deze dingen hebben we gering geschat en samen met alle genot van deze wereld veracht. We vinden ons genoeg in deze ruige streek; boven alle weelde geven we de voorkeur aan deze onherbergzame woestenij. De grootste rijkdom van een vruchtbaar land is voor ons niet te vergelijken met deze barre zandvlakte: we streven niet naar tijdelijk gewin voor ons lichaam, maar naar eeuwig voordeel voor onze geest.

Het is te weinig dat een monnik eenmaal verzaakt, dat wil zeggen dat hij in het begin van zijn bekering het tegenwoordige veracht: hij moet dagelijks volharden in die verzaking. Want tot het eind van ons leven moeten we dit zeggen met de profeet:

En de dag van de mens heb ik niet verlangd, Gij weet het {Jer. 17,16}.

En daarom zegt de Heer in het evangelie:

Als iemand Mij wil volgen, hij verloochene zichzelf; hij moet dagelijks zijn kruis opnemen en Mij volgen (Lc. 9,23).

3. Wat voor plaatsen de kluisenaar moet zoeken

Daarom moet dus iemand die een altijd waakzame zorg aan de dag legt voor de zuiverheid van de inwendige mens, plaatsen zoeken die hem niet aanzetten - door een overdadige vruchtbaarheid - om

fixa atque immobili statione proturbent atque ad aliquod subdiuale opus prodire compellant, et ita uelut in apertum effusis cogitationibus omnem mentis directionem ac subtilissimum certe illius destinationis intuitum per diuersa dispergat.

2. quae a nemine prorsus quamuis sollicito ac uigilanti uel caueri poterunt uel uideri, nisi qui corpus atque animum suum iugiter intra parietum saepta concluderit, ut ita quis uelut piscator egregius uictum sibi apostolica arte prospiciens in tranquillissimo cordis sui profundo agmina cogitationum natantia intentus atque immobilis captet et tamquam de prominenti scopulo curiose profunda prospectans, quas ad se hamo adtrahere debeat salutari, quas uero tamquam malos et noxios pisces neglegat ac refutet, sagaci discretione diiudicet.

III. QUAE A SOLITARIIS OPERATIONUM GENERA ELIGI DEBEANT

In hac ergo unusquisque custodia iugiter perseuerans efficaciter illud inplebit, quod per Abbacuc prophetam satis euidenter exprimitur:

*super custodiam meam stabo
et ascendam super petram,
et speculabor
ut uideam
quid loquatur in me,
et quid respondeam
ad arguentem me.*

quod quanti laboris ac difficultatis sit, experimentis illorum, qui in illa Calami seu Porphyronis heremo commorantur, manifestissime conprobatur.

2. nam cum longiore solitudinis interuallo ab uniuersis urbibus et habitaculis hominum quam heremus Sciti diuidantur (septem siquidem uel octo mansionibus uastissimae solitudinis deserta penetrantes uix ad cellarum suarum secreta perueniunt), tamen, quia illic agriculturae dediti claustris minime cohibentur, cum ad haec squalida in quibus degimus uel illa Scitiotica uenerint loca, tantis cogitationum aestibus, tanta animi anxietate uexantur, ut quasi rudes et qui solitudinis exercitia ne leuiter quidem aliquando contigerint commorationem cellae et quietis silentia tolerare non possint atque ex eis statim excussi tamquam expertes ac nouicii proturbentur.

zich door landbouw in beslag te laten nemen, die hem niet verjagen uit het vast en duurzaam verblijf in zijn cel en hem niet uitnodigen tot enig werk in de open lucht. Zijn gedachten zouden als het ware in de ruimte verwaaien; de gerichtheid van zijn geest, de zo subtiële blik op het eigenlijke doel zouden in de veelheid van dingen vergaan.

Dit kan door niemand, hoe zorgzaam en waakzaam hij ook is, volkomen worden vermeden of zelfs maar opgemerkt, tenzij hij met lichaam en ziel voortdurend binnen het slot van zijn muren blijft. Hij moet zijn als een goede visser die naar de wijze van de apostelen aan zijn voedsel komt: in de stille diepte van zijn hart tuurt hij, aandachtig en onbeweeglijk, naar de rondzwemmende school van zijn gedachten. Als van een uitstekende rots kijkt hij zorgvuldig in de diepte en onderscheidt met scherpe zin, welke hij met zijn haak voor zijn welzijn naar zich toe moet halen en welke hij, als kwade en schadelijke vissen, terzijde moet laten en weigeren.

4. Welk soort werk de kluizenaars moeten kiezen

Al wie aldus volhardt in de bewaking van zijn gedachten, vervult metterdaad wat door de profeet Habakuk behoorlijk duidelijk wordt uitgedrukt:

*Ik zal mijn wachtpost betrekken,
op de rots op de uitkijk
gaan staan,
om te zien
wat men tegen mij zegt
en wat ik antwoorden moet
aan wie mij beschuldigt (Hab. 2,1).*

Een bewijs hoe hard en moeilijk dat is, vinden we duidelijk in het gedrag van hen die in de woestijn van Porfyron of rietwoestijn verblijven.

Ze zijn van alle steden en menselijke woonplaatsen door een grotere afstand en eenzaamheid gescheiden dan de woestijn van Scetis: zeven of acht dagreizen door een eindeloze woestijn zijn nauwelijks genoeg om hun afgelegen cellen te bereiken. Maar zij wijden zich aan landbouw en kennen geen beslotenheid binnen hun muren. Wanneer zij dan ook in deze ruige streek komen waarin wij wonen, of in die van Scetis, worden ze door zo'n onrust van gedachten, zo'n benauwdheid van geest gekweld, dat ze als onervarenen, als mensen die nooit de praktijk van de eenzaamheid ook maar een beetje hebben aangeraakt, niet in staat zijn het verblijf in de cel en de stille teruggetrokkenheid te verdragen: onmiddellijk worden ze, als oningewijde beginners, voortgejaagd naar buiten.

3. non enim sedare interioris hominis motus et cogitationum suarum tempestatibus obuiare iugi sollicitudine ac perseueranti intentione didicerunt, qui sub diualibus cotidie operibus desudantes tota die sub aëria inanitate non solum carne, uerum etiam mente peruolitant et cogitationes suas cum mobilitate corporea passim in aperta diffundunt.

et idcirco nec multiuolam animi sui sentiunt uanitatem nec eius lubricos possunt cohercere discursus, et contritionem spiritus non ferentes intolerabilem sibi ipsam silentii sui aestimant iugitatem, ac laboriosis ruris operibus indefessi uincuntur otio et quietis suae diuturnitate lassantur.

V. QUOD EUAGATIONE CORPORIS GRAUETUR MAGIS QUAM RELEUETUR CORDIS ANXIETAS

Nec mirum si in cella quis residens, quasi in artissimum claustrum cogitationibus congregatis, anxietatum multitudine suffocetur, quae de carceribus habitaculi cum homine prorumpentes continuo uelut equi effrenes per diuersa peruolitant.

sed cum ad praesens de suis uelut stabulis euagentur, capitur statim aliquod uel breue ac triste solacium: cum uero corpore ad cellam propriam remeante rursum quasi ad sedem suam cuncta cogitationum caterua recurrerit, grauiore excitat stimulos ipsa inueteratae licentiae consuetudo.

2. hi ergo qui necdum possunt uel norunt uoluntatum suarum instigationibus reluctari, cum acedia pectus insolitum uehementius inpugnante intra cellam fuerint anxiiati, si progrediendi saepius libertatem sibi remissa districtio legis concesserint, acriorem aduersum se pestem hoc ut putant remedio suscitabunt: sicut gelidissimae aquae haustu uim internarum febrium quidam restinguere posse se credunt, cum utique ex hoc accendi ignem illum constet potius quam sedari, siquidem momentaneam illam releuationem multo grauior consequatur adflictio.

VI. AD QUAM COMPARATIONEM COGITATIONES SUAS MONACHUS DEBEAT CUSTODIRE

Quamobrem ita monachi omnis intentio in unum

Ze hebben de bewegingen van de inwendige mens niet leren bedaren, de stormen van hun gedachten niet leren tegengaan door een voortdurende waakzaamheid en een volhardende toeleg. Zij werken zich dagelijks in het zweet in de open lucht; de hele dag zwerven ze rond, niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk, en tegelijk met hun materiële beweging verstrooien ze ook hun gedachten her en der in de ruimte.

Daarom voelen ze niet eens de wispelturigheid van hun geest en zijn niet in staat om zijn grillen te beheersen. Omdat ze de inspanning van de geest niet verdragen, houden zij ook de voortdurende stilte niet uit; zij die onvermoeibaar waren in het werk op het land, laten zich overwinnen door de vrije tijd, en langdurige rust vermoeit hen.

5. Door uitgaan wordt de benauwdheid van het hart eerder verzwaard dan verlicht

Het is niet te verwonderen dat iemand die in zijn cel verblijft en zijn gedachten als binnen een nauwe omsluiting verzamelt, door een menigte angsten wordt benauwd; en dat, zodra de man naar buiten gaat, ook zij de kerker van de woning uitstormen en als losgeslagen paarden alle kanten op snellen.

Voor het ogenblik, wanneer zij als uit haar stal ontsnappen, voelt men in eerste instantie een korte, treurige troost; maar zodra men weer terugkeert in zijn cel, komt ook de hele schare gedachten weerom als naar zijn eigen zetel, en de gewoonte van een ingekankerde vrijheid veroorzaakt nog ergere prikkels.

In het geval van degenen die nog niet in staat zijn of weten te weerstaan aan de opwellingen van hun wil: wanneer de droefheid hun onervaren gemoed heftiger bekruipt, worden ze angstig in hun cel; als zij dan de wet der gestrengheid laten varen en zich de vrijheid veroorloven om vaker naar buiten te gaan, dan roepen zij door dat vermeende geneesmiddel een nog bijtender pest tegen zich op: zoals zieken die menen door ijskoud water te drinken de gloed van de koorts te kunnen doven, terwijl die daardoor veeleer juist wordt aangewakkerd dan bedaard, want op die verlichting van een ogenblik volgt een veel heftiger aanval.

6. Een vergelijking die toont hoe de monnik zijn gedachten moet bewaken

De monnik moet dus altijd al zijn aandacht

semper
est defigenda
cunctarumque cogitationum eius
ortus atque circuitus
in id ipsum,
id est
ad memoriam dei strenue reuocandi,
uelut
si quis
teretis absidae cameram
uolens in sublime concludere
subtilissimi illius centri lineam
iugiter
circumducat
ac secundum illius certissimam normam
omnem rutunditatis parilitatem
structurae colligat disciplina.

2. qui uero eam
absque illius medietatis examine
consummare
quamuis summa artis aut ingenii praesumptione
temptauerit,
impossibile est
ut aequalitatem circuitus illius
sine errore custodiat
aut quantum
uerae rutunditatis pulchritudini
errando subtraxerit
solo deprehendat aspectu,
nisi ad illum indicem ueritatis
semper recurrans
atque eius arbitrio
interiorem operis sui ambitum exterioremque
castigans
tam excelsae magnitudinis molem
unius puncti lege concludat.

3. ita etiam mens nostra, nisi solam domini caritatem
uelut centrum immobiliter fixum per uniuersa operum
molitionumque nostrarum momenta circumagens
probabili ut ita dixerim circino caritatis omnium
cogitationum uel aptauerit uel reppulerit qualitatem,
nequaquam structuram illam aedificii spiritualis, cuius
Paulus est architectus, probabili arte molietur, nec
pulchritudinem domus illius possidebit, quam beatus
Dauid in corde suo domino cupiens exhibere
domine, inquit,
dilexi decorem domus tuae,
et locum habitationis gloriae tuae,
sed indecoram in corde suo atque indignam spiritui
sancto domum continuoque lapsuram imprudenter
adtollet, non glorificandus beati cohabitatoris hospitio,
sed ruina constructionis suae lugubriter opprimendus.

vestigen
op één doel
en al de gedachten
die in hem opkomen of in hem de ronde doen,
strikt daarop richten,
te weten:
God gedachtig te zijn.
Het is daarmee als
met iemand die
het gewelf van een ronde absis
in de hoogte af wil sluiten:
hij moet voortdurend
de lijn rondom het subtiel middelpunt
volgen
en in overeenstemming met die onfeilbare norm
moet hij de gehele ronding optrekken
in een gelijkmatige, strakke bouw.

Degene die
tracht
te bouwen
zonder naar dat middelpunt te kijken
zal, hoe begaafd en knap hij ook meent te zijn,
onmogelijk
de regelmatige ronde vorm
zonder fout bewaren,
of uit kunnen maken
hoeveel hij
van de juiste, mooie ronding
is afgeweken.
Telkens weer moet hij terugkomen
op die aanwijzer van de juistheid:
zich daarop richtend
corrigeert hij
de in- en uitwendige omtrek van zijn werk.
In één punt ligt de wet
van zijn brede en hoge bouw.

Zo is het ook met onze geest. Als hij niet de loutere
liefde voor de Heer als een onbeweeglijk centrum
heeft, waaromheen al onze werken en plannen zich
bewegen, als hij niet de inhoud van al onze gedachten
als met de passer van de liefde afmeet ofwel om ze te
verbeteren ofwel om ze af te wijzen, dan zal hij nooit
het geestelijk gebouw waarvan Paulus de architect is,
deugdelijk weten op te trekken (1Kor. 3,10); dan zal
hij nooit de schoonheid bezitten van dat huis dat de
zalige David in zijn hart verlangde de Heer aan te
bieden, wanneer hij zegt:

Heer,
ik bemin de schoonheid van uw huis
en de plaats waar uw heerlijkheid woont
(Ps. 25,8).

Maar vol onverstand zal hij in zijn hart een lelijk, de
Heilige Geest onwaardig huis oprichten, dat
onmiddellijk weer zal vervallen. Hij zal niet de eer
genieten er met zijn goddelijke Gast te wonen, maar
hij zal jammerlijk onder het puin van zijn bouwsel

VII. INTERROGATIO, CUR OBESSE NOBIS PARENTUM
UICINIA PUTARETUR, QUAE IN AEGYPTO
CONSISTENTIBUS NON OBESSET

GERMANUS:

Satis utili ac necessario praecipitur instituto hoc operum genus, quod intra cellam exerceri potest. etenim non solum exemplo beatitudinis uestrae apostolicarum uirtutum imitatione fundatae, uerum etiam experientiae nostrae testimonio commoditas huius rei nobis saepe conperta est.

sed parentum uicinia, quarn nec uos nimium respuistis, cur a nobis tantopere debeat euitari, non satis claret. cum enim uos in omni perfectionis uia inreprehensibiliter incedentes non solum in propriis residere regionibus, sed nec longe a uiculis suis quosdam recessisse cernamus, cur id, quod uobis noxium non est, nobis putetur aduersum?

VIII. RESPONSIO, QUOD NON OMNIBUS CONUENIANT
OMNIA

ABRAHAM:

Nonnumquam mala ex bonis rebus sumi uidemus exempla. nam si eadem quis agere non eodem adfectu atque proposito aut dissimili uirtute praesumpserit, profecto exinde laqueos deceptionis ac mortis incurret, unde aliis aeternae uitae fructus adquiruntur.

2. quod ille quoque manu fortis puer bellicosissimo giganti illi in certamine comparatus haud dubie pertulisset, si uirilibus atque fortissimis Saulis armis fuisset indutus, et de quibus aetas robustior innumeras hostium prostrauit cateruas, haec indubitata prima uo potuerunt inferre perniciem, nisi prudenti discretionem congrua adulescentiae suae armorum genera delegisset et aduersus hostem taeterrimum non lurica et clipeo, quibus ceteros uidebat instructos, sed illis quibus ipse dimicare poterat telis fuisset armatus.

quamobrem mensuram uirium suarum conuenit unumquemque nostrum diligentius ante pensare atque ad eius modulum arripere quam liberit disciplinam, quia, quamuis omnes utiles sint, tamen apta cunctis cuncta esse non possunt.

bedolven worden.

7. *Vraag: Waarom zou voor ons de nabijheid van onze verwanten een hinder zijn, terwijl dat geen bezwaar is voor degenen die in Egypte wonen?*

GERMANUS:

Het is een nuttige en noodzakelijke instelling, dat soort werk voor te schrijven dat binnen de cel gedaan kan worden. Het voordeel daarvan is ons al herhaaldelijk duidelijk geworden, niet alleen door het voorbeeld van uw hoogwaardigheid, die de navolging van de deugden der apostelen tot grondslag heeft, maar ook door wat onze eigen ervaring getuigt.

Maar het is niet duidelijk waarom wij de nabijheid van onze verwanten zozeer moeten vermijden, terwijl u die zelf niet al te zeer hebt verworpen. U die volkomen de weg der volmaaktheid zonder mankeren bewandelt, woont toch in uw eigen streek! We kennen er zelfs verschillenden die zich niet ver van hun eigen dorp hebben teruggetrokken. Waarom zou dat wat voor u niet schadelijk is, voor ons een nadeel betekenen?

8. *Antwoord: Alles is niet voor allen geschikt*

ABRAHAM:

Soms zien we dat er uit goede dingen een slecht voorbeeld wordt gehaald. Als iemand zich aanmatigend hetzelfde te doen als een ander, maar zonder diens toewijding en ideaal, zonder eenzelfde deugd, dan geraakt hij in de strikken van teleurstelling en dood, daar waar anderen vruchten van eeuwig leven vinden.

Dat zou ook ongetwijfeld aan de dappere jonge David overkomen zijn in zijn strijd met de vechtlustige reus als hij met de machtige wapenrusting van Saul bekleed zou zijn geweest, die voor een volwassen man was bedoeld. Een sterkere leeftijd zou daarmee hele rijen vijanden hebben geveld, maar aan David zou zij de ondergang hebben bezorgd. Doch met scherpe zin heeft hij het genre wapens gekozen dat bij zijn jonge leeftijd paste, en tegen de afschuwelijke vijand was hij niet met harnas en schild gewapend, zoals hij anderen zag dragen, doch met die wapens waarmee hij zelf kon strijden.

Daarom moet eenieder van ons de maat van zijn krachten tevoren zorgvuldig afwegen en dienovereenkomstig de levensstaat omhelzen die hem aanstaat. Want ofschoon alle vormen nuttig zijn, toch is niet alles voor allen geschikt.

3. non enim quia bona est anachoresis, uniuersis eam congruam conprobamus: a multis enim non solum infructuosa, sed etiam perniciosa sentitur.

nec quia institutionem coenobiorum uel curam fratrum sanctam atque laudabilem merito profitemur, idcirco ab uniuersis eam expetendam esse censemus.

ita etiam xenodochii uberrimus fructus est, sed ab omnibus expeti sine patientiae non potest detrimento.

proinde primum regionis uestrae atque huius inter se pensanda sunt instituta, deinde uires hominum iugi uel uirtutum uel uitiorum adsiduitate collectae diuersa inuicem lance trutinandae.

4. fieri etenim potest, ut, quod alterius gentis homini arduum atque impossibile est, hoc aliis insita consuetudo quodammodo uerterit in naturam:

sicut nationes quaedam ingenti plagarum diuersitate disiunctae magnam uim frigoris uel ardorem solis absque ullo corporis perferunt tegumento, quae utique alii illam caeli inclementiam non experti, quantuis roboris fuerint, sustentare non possunt.

5. ita etiam uos, qui summo animi et corporis nisu in hac regione dumtaxat quasi naturam patriae uestrae in multis inpugnare conamini, diligenter expendite, utrum in illis torpidis ut fama est regionibus et uelut frigore nimiae infidelitatis obstrictis hanc ut ita dixerim nuditatem sustentare possitis.

nostris enim istam propositi fortitudinem naturaliter quodammodo indidit sanctae conuersationis antiquitas:

quorum si constantiae atque uirtutis pares esse uos cernitis, uiciniam parentum fratrumque uestrorum similiter fugere non debetis.

VIII. QUOD HI POSSINT PARENTUM UICINIAM NON TIMERE, QUI ABBATIS APOLLO MORTIFICATIONEM POTUERINT AEMULARI

Vt uero ad certum distractionis examen uestrarum uirium quantitatem metiri congrua aestimatione possitis, cuiusdam uobis senis, id est abbatis Apollo factum breuiter indicabo, ut, si uos intimum uestri cordis examen huius proposito atque uirtuti haud

Omdat het kluizenaarsleven goed is, oordelen wij het nog niet geschikt voor iedereen: velen ervaren het als onvruchtbaar en zelfs gevaarlijk.

De instelling van de cenobieten en de zorg voor de broeders noemen wij terecht heilig en lofwaardig: maar daarom denken wij nog niet dat iedereen daarnaar moet verlangen.

Zo is ook het gasthuizenwerk zeer rijk aan vruchten, maar het kan niet door allen zonder schade voor het geduld worden ondernomen.

Vergelijk derhalve eerst de gewoonten van uw land met die van het onze en weeg daarbij de krachten van de mensen af die ze door hun voortdurende toeleg op de deugd of op de ondeugd hebben verworven.

Het kan immers zijn dat wat bij het ene volk moeilijk en onmogelijk voor iemand is, dit bij anderen als een aangeboren gewoonte, een soort van tweede natuur, is geworden.

Zo zijn er volkeren, door een ontzaglijke afstand van elkaar gescheiden, die een strenge koude of een grote zonnehitte zonder enige beschermende kleding verdragen: hetgeen anderen, die een dergelijk meedogenloos klimaat niet gewend zijn, uiteraard niet kunnen uithouden, hoe sterk ze ook zijn.

Zo is het ook met u. Met de grootste inspanning naar ziel en naar lichaam bindt u hier in elk geval op vele punten de strijd aan tegen als ik zo zeggen mag de natuur van uw vaderland. Onderzoekt dan nu goed of u in de streken van bij u, die naar men zegt als verkleumd zijn en door de kou van een zeer grote ontrouw bevangen, de naaktheid als ik zo zeggen mag van hier zoudt kunnen verdragen.

Bij de onzen is die kracht om zo te leven door een van oudsher heilige levenswandel als het ware natuurlijk geworden;

als u ziet dat u huns gelijke bent in standvastigheid en deugd, dan hoeft u de nabijheid van uw ouders en broers ook niet te ontvluchten.

9. *Zij die de verstorvenheid van abt Apollo kunnen evenaren, behoeven de nabijheid van hun verwanten niet te vrezen*

Maar om de maat van uw krachten aan een vaste standaard van gestrengheid passend af te kunnen meten, ga ik u in het kort een feit vertellen van een oude man, abt Apollo. Als het inwendig onderzoek van uw hart constateert dat u niet onderdoet voor deze

inferiores esse censuerit, absque iactura propositi uestri professionisque periculo patriae inhabitationem ac parentum uiciniam praesumatis, certi quod distractionem humilitatis huius, quam uobis in hac prouincia non solum uoluntas, sed etiam necessitas peregrinationis extorquet, propinquitatis adfectus aut locorum oblectatio non possit euincere.

2. ad hunc igitur quem praediximus senem cum germanus suus intempesta nocte uenisset, inplorans ut de monasterio suo paulisper egressus ad euellendum bouem, quem caeno palustri eminus inhaerere flebiliter querebatur, ei esset auxilio, quia eum solus nequaquam posset eruere, abbas Apollo pertinaciter obsecranti:

cur, ait, iuniorum fratrem nostrum,
quem praeteriens
propiorum quam me habueras,
non rogasti?

cumque ille
eum
mortem olim sepulti fratris
oblitum
et ex nimia
continentiae ac solitudinis iugitate
uelut inpotem mentis
existimans
respondisset:
quemadmodum poteram
de sepulchro
eum qui ante annos quindecim obiit
inuocare?

3. abbas Apollo:
ignoras ergo, ait,
me quoque
ante annos uiginti
huic mundo esse defunctum
nullaque iam posse
de huius cellae sepulchro
quae ad praesentis uitae pertineant statum
tibi conferre solacia?

quem in tantum
Christus
ab intentione
mortificationis adreptae
uel modicum
ad extrahendum bouem tuum
non patitur relaxari,
ut ne breuissimi quidem momenti indutias
pro patris indulserit sepultura,
quae multo utique
celerius, honestius et religiosius
fuerat exhibenda.

manier van handelen en deze deugd, dan kunt u zonder schade voor uw ideaal of gevaar voor uw staat in uw vaderland gaan wonen en in de nabijheid van uw familie. Dan moogt u er zeker van zijn dat het strikt nederige leven dat niet alleen uw wil, maar in dit land ook uw staat van vreemdeling u oplegt, niet ongedaan gemaakt zal worden door familiegelegenheid of een aangename landstreek.

Bovengenoemde grijsaard dan kreeg in het holle van de nacht zijn broer aan de deur: hij smeekte hem om een ogenblikje zijn klooster te verlaten teneinde hem te komen helpen om zijn os die - zo zei hij huilend - diep in de modder van een moeras zat vastgezogen, eruit te trekken, want alleen kon hij hem er onmogelijk uit trekken. Toen zijn broer aanhield, zei abt Apollo hem:

Waarom heb je onze jongste broer
niet gevraagd?
Hij was dichterbij dan ik;
je kwam er voorbij!

De ander
dacht
dat hij
de dood van hun sinds lang begraven broer
vergeten was;
zijn al te grote,
voortdurende onthouding en eenzaamheid
hadden hem zijn hoofd doen verliezen.
Hij antwoordde:
Hoe zou ik
iemand die vijftien jaar geleden gestorven is,
uit zijn graf
hebben kunnen roepen!

Waarop abt Apollo zei:
Weet je dan niet
dat ik
al twintig jaar
dood ben voor deze wereld,
en dat ik je
vanuit het graf van mijn cel
geen enkele hulp verlenen kan
voor wat het huidige leven betreft?

Christus
laat niet toe
dat ik ook maar even
aflaat
van de toeleg
op het leven van versterving dat ik omhelsd heb,
om jouw os uit de modder te trekken.
Hij heeft zelfs geen klein ogenblik toegestaan
voor de begrafenissen van een vader (Mt. 8,21-22).
En dat zou toch
veel eerder gedaan hebben moeten worden,
dat was veel betamelijker en godsdienstiger.

4. rimamini itaque nunc arcana pectoris uestri prudenterque conicite, an talem etiam uos iuxta parentes uestros distractionem mentis iugiter retentare possitis, cumque uos in hac animi mortificatione consimiles eidem senseritis, tunc demum scitote parentum fratrumque uiciniam uobis quoque similiter noxiam non futuram, ut scilicet eis quamuis in proximo constitutis uelut mortuos uos esse credatis, ita ut nec illos uestris foueri solaciis nec uos illorum sinatis obsequiis relaxari.

X. INTERROGATIO, AN OBSIT MONACHO, SI EI A PARENTIBUS NECESSARIA SUGGERANTUR

GERMANUS:

Super hoc plane iam nullum ambiguitati locum ulterius reliquisti.

certi etenim sumus tam praesentis huius habitus uilitatem quam cotidiana haec nudipedalia in illorum uicinia nullatenus exercere nos posse, sed ne labore quidem illic simili ea quae sunt ad uictum necessaria prouisuros, sicut hic etiam ipsam cotidie aquam ceruicibus nostris ex tribus milibus exhibere conpellimur.

nec nostra enim nec illorum uerecundia haec nos coram illis agere omnino patietur.

sane quid proposito nostro oberit, si illis subministrantibus uniuersa nos sollicitudine parandi uictus penitus absoluti lectioni tantum et orationi operam dederimus, ut isto quo nunc distrahimur labore sublato spiritalibus tantum studiis intentius incubemus?

XI. RESPONSIO, QUID SANCTUS ANTONIUS SUPER HOC PRONUNTIauerit

ABRAHAM:

Non meam contra hoc uobis, sed beati Antonii sententiam proferam, qua ita ille cuiusdam fratris hoc quo dicitis tepore torpentis segnitiam confutauit, ut etiam nodum uestrae propositionis abscideret.

nam cum ad praedictum senem quidam ut dixi ueniens anachoreticam disciplinam minime diceret admirandam, maioris pronuntians esse uirtutis, si ea quae perfectionis sunt inter homines quispiam quam in heremo positus exerceat, beatus Antonius ubinam ipse consisteret percontatur.

Onderzoek nu aan de hand van dit voorbeeld uw intieme gedachten en maak met zorg uit of u ook in staat zou zijn een dergelijke gestrengheid van geest tegenover uw verwanten vol te houden. Als u zich in die versterving van geest de gelijke van abt Apollo gevoelt, dan mag u er zeker van zijn dat ook voor u de nabuurschap van uw ouders en broeders niet schadelijk zal zijn. U zult zich als dood voor hen achten ondanks hun nabijheid, zodat u hen niet op uw hulp zult laten steunen, noch zelf zult verslappen door de diensten die ze u zouden bewijzen.

10. *Vraag: Is het een bezwaar voor een monnik dat zijn ouders hem het nodige verschaffen?*

GERMANUS:

U hebt op dit punt werkelijk geen twijfel overgelaten.

We zijn er zeker van dat we de schamele kleding en het dagelijks barvevoets gaan, zoals we hier doen, in hun nabijheid volstrekt niet in praktijk zouden kunnen brengen. We zouden daar niet dezelfde moeite hebben te doen als hier om ons van het nodige voor ons leven te voorzien: het water alleen al moeten we dagelijks over drie mijl op onze rug aandragen.

Wij zouden ons schamen en zij zouden zich schamen, hetgeen het ons onmogelijk zou maken om dit voor hun ogen te doen.

Maar wat zou het hinderen voor ons ideaal als wij dank zij hun verdiensten bevrijd zouden zijn van de zorg voor ons levensonderhoud en ons enkel aan de lezing en het gebed wijdden? Als het werk hier dat ons nu verstroot, van ons wordt afgenomen, kunnen we ons des te meer op het louter geestelijke toeleggen.

11. *Antwoord: Wat de heilige Antonius hierover gezegd heeft*

ABRAHAM:

Hierteenover ga ik niet mijn uitspraak, maar die van de zalige Antonius stellen. Deze heeft eens de luiheid weerlegd van een broeder die leed aan wat u daar zegt, en zo lost hij ook de moeilijkheid op die u naar voren brengt.

Op zekere dag kwam er iemand bij de grijsaard aan, die hem zei dat hij het kluisenaarsleven allerminst bewonderde. Hij beweerde dat iemand die de volmaaktheid beoefent te midden van de mensen, groter deugd heeft dan iemand die dat in de woestijn doet. Hierop vroeg de zalige Antonius, waar hij zelf woonde.

2. cumque ille se iuxta parentes suos habitare dixisset, et eorum praebitione ab omni cura et sollicitudine diurni operis absolutum lectioni tantum et orationi absque ulla distentione spiritus indesinenter gloriaretur insistere, rursum beatus Antonius:

dic, inquit, sodalis,
utrum in eorum damnis uel aduersis casibus
contristeris
parique etiam modo super eorum prosperitate
congaudeas.

ille utriusque rei participem se esse confessus est.

cui senex:

noueris te, inquit,
etiam in futuro saeculo
eorum sorte censendum,
cum quibus in hac uita
in lucri detrimentiue consortio
uel gaudio uel maerore
concuteris.

3. nec hac contentus sententia
beatus Antonius
maiolem insuper campum disputationis
ingressus est,

haec, inquiens, conuersatio
atque hic tepidissimus status
non hoc solo quo dixi
te feriunt detrimento
(licet id nunc ipse non sentias
dicens quodammodo
secundum illam Prouerbiorum parabolam:

*feriunt me,
sed non dolui:*

*et deluserunt me,
ego autem nesciui,*

uel illud quod dicitur in propheta:
*et comederunt alieni robur eius,
et ipse nesciuit),*

4. quod scilicet
diebus singulis
mentem tuam pro casuum uarietate
mutantes
indesinenter ad terrena demergant,
uerum etiam
quod fructu manuum tuarum
et iusta laboris proprii mercede
defraudent,
non permittentes te
horum praebitione suffultum
secundum beati apostoli regulam
cotidianum tibi uictum
tuis manibus praeparare,
quem ille
ultima Ephesiorum ecclesiae principibus

Toen de ander zei dat hij vlak bij zijn ouders woonde en door hun diensten bevrijd was van alle zorg en bezorgdheid voor het dagelijkse werk, zodat hij, zo beroemde hij zich, onafgebroken zonder verstrooiing van geest zich enkel op de lezing en het gebed toelegde, vroeg de zalige Antonius hem:

Zeg mij eens, vriend,
of het u bedroeft
wanneer zij schade of tegenslag hebben,
en of u zich anderzijds verheugt
over hun voorspoed.

De ander erkende dat hij in beide gevallen met hen meeleeftde.

Hierop hernam de grijsaard:

Weet dan
dat ge ook in de toekomstige wereld
onder diegenen gerekend zult worden
met wie ge in dit leven
de winst of het verlies,
de vreugde of de droefheid
gedeeld hebt.

En de zalige Antonius,
niet tevreden met deze uitspraak,
vergrootte
het terrein van zijn betoog.

Deze levenswijze, vervolgde hij,
deze uiterst lauwe staat,
berokkent u niet enkel de schade
die ik noemde
[ofschoon u die nu niet voelt;
het is alsof u zegt
met de Spreuken:
*Ze slaan mij
en ik heb het niet gevoeld;
ze hebben met mij gespeeld
en ik heb het niet geweten (Spr. 23,35);*
of met wat er staat in de profeet:
*Vreemden hebben zijn kracht verteerd
en hij heeft het niet geweten (Hos. 7,9)].*

Schade dus die er niet alleen in bestaat
dat ze alle dagen
uw geest veranderen,
naargelang de wisselende gebeurtenissen,
en u voortdurend neertrekken naar het aardse,
maar ook
dat ze u de vrucht van uw handen,
een rechtvaardig loon van eigen werk,
onthouden
en u niet toestaan
om volgens de regel van de zalige Apostel
uw dagelijks brood
met uw eigen handen te verdienen,
doordat ze u van alles voorzien.
De Apostel,
in zijn laatste aanbevelingen

praecepta promulgans
 se
 etiam sanctis euangelicae praedicationis studiis
 occupatum
 non solum sibi,
 uerum etiam his
 qui erant
 erga ministerium suum
 necessariis obsequiis
 praepediti
 praebuisse
 se memorat dicens:
*ipsi scitis
 quoniam ad ea quae mihi opus erant
 et his qui mecum sunt
 ministrauerunt manus istae.*

aan de leiders van de kerk van Efeze,
 herinnerde eraan
 dat hij
 ondanks zijn heilige, drukke taak om het evangelie
 te prediken,
 voorzag
 in zijn eigen onderhoud
 en in dat van zijn gezellen,
 aan wie dat onmogelijk was
 vanwege hun noodzakelijke bezigheden
 in het dienstwerk.
 Hij zegt:
*Gij weet zelf
 dat deze handen voorzien hebben
 in mijn eigen behoeften
 en in die van mijn gezellen (Hand. 20,34).*

5.

quod tamen ut se fecisse
 pro forma nostrae utilitatis
 ostenderet,
 alibi ait:
*non otiosi fuimus inter uos,
 neque gratis panem ab aliquo manducauimus,
 sed in labore et fatigatione
 nocte et die operantes,
 ne quem uestrum grauaremus.
 non quasi non habuerimus potestatem,
 sed ut nosmet ipsos formam daremus uobis
 ad imitandum nos.*

En elders zegt hij,
 om te laten zien
 dat hij het deed
 om ons een nuttig voorbeeld te geven:
*Wij hebben bij u geen werk geschuwd
 en niemands brood om niet gegeten;
 maar dag en nacht hebben wij gearbeid,
 met veel inspanning en vermoeienis,
 om niemand van u tot last te zijn.
 Niet dat wij er geen recht toe hebben, \maar
 wij wilden u een voorbeeld geven
 ter navolging (2Tess. 3,7-9).*

XII. DE UTILITATE OPERATIONIS ET OTII DETRIMENTO

12. Het nut van de arbeid en de schadelijkheid van het nietsdoen

Et ideo cum etiam nobis parentum praesidia non
 deessent, tamen hanc cunctis opibus praetulimus
 nuditatem et cotidiana corporis alimenta nostris
 maluimus sudoribus praeparare quam secunda
 parentum praebitione fulciri, laboriosissimae huic
 penuriae illam quam praedicas otiosam
 scripturarum meditationem atque infructuosam
 lectionis instantiam postponentes.

Om die reden hebben wij, ondanks dat ook ons de
 hulp van onze verwanten niet ontbroken zou
 hebben, boven alle rijkdom er de voorkeur aan
 gegeven van alles verstoken te zijn, en we hebben
 ons dagelijks lichamelijk voedsel in het zweet
 willen verdienen, liever dan gesteund te worden
 door de veilige levering door onze familie. Bij
 deze armoede, die ons veel moeite kost, stellen wij
 de door u verkondigde, ijdele overweging van de
 Schrift en de vruchteloze toelag op de lezing ten
 achter.

quam procul dubio libentissime sectaremur, si hoc
 esse utilius uel exemplis suis apostolica tradidisset
 auctoritas uel instituta seniorum salubriter
 definissent.

We zouden zeker zeer graag doen wat gij voorstelt,
 als het gezag van de apostelen door hun voorbeeld
 had overgeleverd dat dit nuttiger was of als de
 lessen der Ouden dit als goed hadden gedefinieerd.

2.

noueris autem te etiam ex hoc non leuius quam illo
 quo supra diximus adfici detrimento, quia cum sis
 sani corporis ac robusti, stipe sustentaris aliena,
 quae iuste solis est debilibus adtributa.

Maar weet dat u nog een ander nadeel hebt, niet
 geringer dan dat waarover ik sprak: u bent gezond
 en sterk van lichaam, en u wordt door andermans
 geld onderhouden: iets wat in rechtvaardigheid
 alleen de zwakken toekomt.

nam utique omne hominum genus absque illo tantum genere monachorum, quod secundum praeceptum apostoli cotidianis manuum suarum laboribus uiuit, agapem alienae miseracionis expectat.

unde non solum eos, qui ali semet ipsos uel parentum facultatibus uel famulorum laboribus uel fundorum suorum fructibus gloriantur, sed ipsos etiam reges mundi huius agape certum est sustentari.

3.

hoc denique maiorum nostrorum definitio habet, qui quidquid ad necessitatem cotidiani uictus insumitur, quod opere manuum nostrarum effectum partumque non fuerit, ad agapem referri debere sanxerunt secundum apostolum, qui otiosis penitus interdicens opem largitatis alienae *qui non, inquit, operatur, nec manducet.*

4. his beatus Antonius aduersus quendam usum uerbis etiam nos magisterii sui informauit exemplis, ut parentum perniciosissima blandimenta et omnium qui uictui necessaria subministrant agapem, insuper etiam amoenae habitationis gratiam deuitemus, squalentesque naturali amaritudine harenas et perustas salsa inundatione regiones nullique ob id ipsum hominum iuri dominioque subiectas cunctis huius mundi opibus praeponamus, ut non solum frequentias hominum obtentu inuiae solitudinis declinemus, sed etiam ut nequaquam nos ad qualiscumque culturae distentionem uberis soli natura sollicitet, per quam mens ab illa principali cordis obseruatione distracta spiritalibus studiis reddatur effeta.

XIII. FABULA DE TONSORIS MERCEDE CONPOSITA AD INLUSIONES DIABOLI COGNOSCENDAS

Nam quod alios quoque saluare uos posse confiditis et spe maioris lucri ad reuisendam patriam festinatis, audite etiam super hoc quandam abbatis Macari fabulam iucundissime atque aptissime figuratam, quam et ille cuidam similibus desiderii aestuanti medicina oportunissimae narrationis ingessit.

erat, inquit, in ciuitate quadam peritissimus tonsor, qui denariis ternis unumquemque detondens tenuem

Om de waarheid te zeggen: behalve het soort monniken dat volgens het voorschrift van de Apostel van het dagelijks werk van eigen handen leeft, rekent het hele mensengeslacht op de liefdadigheid van de anderen.

Niet alleen degenen die er zich op beroemen van het geld van hun ouders of van het werk van hun knechten of van de vruchten van hun landerijen te leven, maar zelfs de koningen van deze wereld worden door de liefdadigheid onderhouden.

Dit stemt overeen met wat onze vaders hebben bepaald: alles wat wij voor ons noodzakelijk dagelijks onderhoud gebruiken en wat niet door het werk van onze handen is opgebracht, moet op rekening van de liefdadigheid worden gezet, overeenkomstig de Apostel, die de ledigen elke hulp van andermans vrijgevigheid verbiedt: *Als iemand niet wil werken, zal hij ook niet eten* (2Tess. 3,10).

Zo sprak de zalige Antonius tegen die broeder. En met dit voorbeeld leert hij ook ons dat we de gevaarlijke gunsten van onze verwanten en de liefdadigheid van allen die ons het noodzakelijke voor ons onderhoud verschaffen, alsook het genoegen van een aangename woonplaats, moeten mijden. Dat we de voorkeur moeten geven, boven de rijkdom van deze wereld, aan de ruige, van nature bittere zandvlakte, aan de door zoutoverstroming verschroeiende streken, die om die reden aan geen recht of eigendom zijn onderworpen. Zo ontlopen we de mensenmassa, doordat we in een ontoegankelijke woestijn verblijven en worden we bovendien niet aangezet, door de vruchtbaarheid van de bodem, om de grond te bebouwen, waardoor de ziel, afgeleid van haar voornaamste toeleg, ongevoelig wordt voor geestelijke activiteit.

13. De fabel van het loon van de kapper, bedacht om het bedrog van de duivel aan te tonen

U hebt het vertrouwen dat u ook anderen kunt redden en u haast u, uit hoop op groter gewin, om naar uw vaderland terug te keren. Maar luister wat dat betreft naar een fabel van abt Macarius, die de dingen op een zeer aantrekkelijke en toepasselijke manier tot uitdrukking brengt. Hij heeft deze fabel verteld aan iemand die van soortgelijke verlangens brandde en hem daarmee een uitstekend geneesmiddel toegediend.

Er was eens in een stad een zeer bekwame kapper. Hij knipte voor drie koperen tienlingen en had daarmee

uilemque mercedem sui operis acquirendo ex hac eadem quantitate necessaria uictui cotidie conparabat, centumque denarios expleta omni corporis cura marsuppio suo diebus singulis inferebat.

2. sed cum indesinenter hunc conderet quaestum, audiuit in quadam longe posita ciuitate singulorum solidorum singulos homines tonsori praebere mercedem.

quo illo conperto, quamdiu, inquit, hac mendicitate contentus ero, ut trium denariorum stipem cum labore conquiram, cum possim illo pergens ingenti solidorum quaestu diuitias congregare?

itaque sumens artis suae protinus instrumenta, expensis in sumptu omnibus quae hic multo tempore collecta seruauerat, ad urbem illam quaestuosissimam cum summo labore peruenit.

3. ubi cum ea qua ingressus est die secundum id quod conpererat ab unoquoque mercedem sui operis recepisset, ad uesperam uidens se grandem solidorum numerum conquisisse ad macellum laetus intendit, escas refectiōni suae necessarias coempturus.

quas cum coepisset magno solidorum pretio conparare, expensis in perexiguo uictu uniuersis quos adquisierat solidis ne unius quidem denarii domi intulit lucrum.

cumque ita singulis diebus acquisitionem suam uidisset insumi, ut non solum nihil redigere, sed uix ipsam cotidianae substantiae necessitatem posset explere, apud semet ipsum recogitans, reuertar, inquit, ad ciuitatem meam illumque repetam tenuissimum quaestum, ex quo mihi expleta omni corporis cura, quod ad sustentationem senectutis excresceret, cotidiana exuberantia conferebat.

4. quod quamuis paruū uideretur et tenue, non mediocrem tamen summam iugi pariebat augmento.

quaestuosior quippe fuit mihi ille nummorum quam iste solidorum imaginarius quaestus, ex quo non solum nihil exuberat quod recondatur, sed etiam uix ipsa cotidiani uictus necessitas sustinetur.

et idcirco rectius nobis est hunc solitudinis huius tenuissimum fructum indisrupta iugitate sectari, quem nullae saeculares curae, nullae mundanae distentiones, nulla cenodoxiae ac uanitatis adrodat elatio, nullae sollicitudines diurnae necessitatis inminuant

(melius est enim modicum iusto,

super diuitias peccatorum multas),

quam adfectare lucra illa maiora, quae etiamsi parta

een gering en laag loon voor zijn werk. Maar hij kocht daarvan dagelijks wat hij voor zijn onderhoud nodig had en deed daarnaast elke dag honderd tienlingen in zijn geldbuidel.

Terwijl hij zo onophoudelijk zijn winst opzij legde, hoorde hij dat in een verre stad de mensen een hele stater aan de kapper betaalden. Bij het vernemen daarvan zei hij bij zichzelf:

Hoelang zal ik me nog tevreden stellen met mijn bedelaarsloon? Met moeite verdien ik hier drie tienlingen, terwijl ik, als ik daarheen ga, een kapitaal kan vergaren.

Hij nam onmiddellijk zijn kappersbenodigdheden, gaf alles wat hij tot dan toe in lange tijd gespaard had, uit voor de kosten van de reis, en kwam na veel inspanning aan in de zo winstrijke stad.

De dag dat hij er zich vestigde, ontving hij inderdaad van elke klant het loon dat men hem gezegd had. Tegen de avond had hij een groot aantal staters verdiend en opgewekt ging hij naar de markt om het nodige voor zijn maaltijd te kopen.

Maar dat kostte hem handenvol geld. Al de verdiende staters gaf hij uit voor een karige maaltijd en hij bracht nog geen tienling winst mee naar huis.

Toen hij zag dat elke dag al wat hij verdiende, opging, zodat hij niets opzij kon leggen en zelfs maar ternauwernood in zijn dagelijks onderhoud kon voorzien, dacht hij na bij zichzelf en sprak: Ik ga terug naar mijn stad en herneem mijn geringe winst, waarvan ik elke dag, na alle nodige lichamelijke voorzieningen, iets overhield, dat uitgroeide tot een kapitaal voor mijn oude dag.

Ofschoon het weinig leek en klein, bracht het een niet geringe som voort door zijn voortdurende herhaling.

Mijn winst aan koper daar was me voordeliger dan mijn denkbeeldige winst aan goud hier, waarvan ik niet alleen niets overhoud om te sparen, maar zelfs nauwelijks genoeg heb voor mijn dagelijks onderhoud.

Het is dus beter voor ons om de zeer bescheiden winst van de woestijn hier onafgebroken na te streven. Daaraan knagen geen wereldse zorgen, geen aardse verstrooiingen, geen zelfverheffing en ijdelheid. Geen bezorgdheid om de dagelijkse behoeften vermindert hem.

Beter het weinige dat de rechtvaardige heeft, dan de geweldige rijkdom der bozen (Ps. 36,16).

fuerint quaestuosissima conuersione multorum,
necessitate tamen mundanae conuersionis et
cotidianis distentionum deminutionibus absumentur.

5.

melius

namque est secundum sententiam Salomonis

*pugillus unus cum requie
quam duo pugilli cum labore
et praesumptione spiritus.*

quibus inlusionibus atque dispendiis omnes admodum
infirmos necesse est implicari, qui cum etiam de sua
salute sint dubii ipsique adhuc magisterio atque
institutione egeant aliena, ad conuertendos alios ac
regendos diabolicis inlusionibus instigantur, quique
etiamsi potuerint lucri aliquid ex quorundam
conuersione conquirere, impatientia sua atque
inconditis moribus quidquid adquisierint profligabunt.

illud namque

eis quod Aggaeus propheta describit eueniet:

*et qui mercedes congregat,
mittit eas in saccellum pertusum.*

6. uere enim lucra sua in pertusum sacculum condit,
qui, quidquid per aliorum conuersionem uidetur
adquirere, intemperantia cordis sui et cotidiana animi
distentione disperdit.

itaque fit, ut dum uberiora lucra per aliorum credunt
institutionem parare se posse, etiam sua correctione
prientur.

*sunt enim qui se diuites ferunt
nihil habentes,
et sunt qui se humiliant
in multis diuitiis,*

et:

*melior est uir in ignobilitate
seruiens sibi,
quam qui dignitatem sibi adquiret
et indiget pane.*

XIII. INTERROGATIO, UNDE NOBIS TALIAM
COGITATIONUM ERROR INREPSERIT

GERMANUS:

Satis congrue nobis his comparationibus disputatio tua
inlusionum nostrarum manifestauit errores:

quarum causas et curationes similiter optamus
agnoscere, et unde acciderit nobis ista deceptio pariter
cupimus edoceri.

Dat is beter dan grotere winst zoeken te bereiken, die
ook al wordt hij gemaakt door de rijke bekering van
velen, anderzijds wordt aangevreten door de wereldse
manier van leven en verminderd door de dagelijkse
verstrooiingen.

Beter

*één hand vol met rust
dan twee handen vol met tobben
en aanmatiging van geest (Pred. 4,6 LXX).*

De nog zeer zwakken raken noodzakelijk in dergelijke
kwade illusies verstrikt. Ofschoon ze onzeker zijn van
hun eigen heil en zelf nog leiding en onderricht van
anderen nodig hebben, worden ze door een duivelse
begoocheling geprikkeld om anderen te bekeren en te
leiden. En als ze dan al enig profijt zouden kunnen
halen uit de bekering van enkelen, dan zullen ze nog
wat ze winnen, door hun ongeduld en hun ongeregeld
gedrag verspelen.

Hun overkomt

wat de profeet Haggai beschrijft:

*En hij die loon vergaart,
stopt het in een buidel met gaten erin (Hag. 1,6).*

Ja, dat is werkelijk z'n winst opbergen in een buidel
met gaten erin als men door gebrek aan zelfbeheersing
en door dagelijkse verstrooidheid verliest wat men
door de bekering van anderen scheen te winnen.

Zo komen tenslotte zij die groter winst meenden te
kunnen maken door anderen te onderwijzen, zelfs niet
meer tot hun eigen verbetering.

*Er zijn er die zich rijk houden,
maar alles ontberen,
en er zijn er die zich arm voordoen
en die kapitalen bezitten (Spr. 13,7).*

*Beter een man van geringe stand
die voldoende heeft,
dan een voorname mens
die aan broodgebrek lijdt (Spr. 12,9).*

14. *A question as to where the error of such thoughts
creeps up on us from*

GERMANUS:

What you said by way of this story has pointed out
quite clearly to us the errors of our illusions.

Now we also want to recognize their causes and cures,
and we likewise wish to learn where this deception
came to us from.

nulli etenim dubium est neminem admodum posse remedia malis ualitudinibus adhibere nisi eum, qui ipsas morborum origines ante praedixerit.

For there is no doubt that no one at all can recommend medicines for diseases except the person who has discovered the very origins of the illnesses.

XV. RESPONSIO DE TRIPERTITO ANIMAE MOTU

15. *The reply, on the threefold movement of the soul*

ABRAHAM:

Omnium uitiorum unus fons atque principium est, secundum qualitatem uero partis illius uel ut ita dixerim membri, quod in anima fuerit uitiatum, diuersa uocabula passionum corruptionumque sortitur.

1. ABRAHAM:

There is a single source and wellspring for all the vices, but, according to the nature of the part or what I might refer to as the member which has been damaged in the soul, it is called by the names of different passions and pathologies.

quod nonnumquam etiam morborum corporalium probatur exemplo, quorum cum una sit causa, in diuersa tamen aegritudinum genera pro qualitate membrorum quae fuerint occupata distinguitur.

This is also demonstrably the case sometimes with bodily illnesses: Although they have one cause, they are nonetheless divided into different kinds of sickness in accordance with the nature of the members that have been affected.

2. etenim cum arcem corporis, id est caput uis noxii umoris obsederit, cefalargiae procreat passionem:

2. For when a harmful humor seizes forcibly upon the body's citadel - that is, the head - it produces a headache;

cum uero aures oculosue peruaserit, in otalgicum siue ophthalmicum uertitur morbum:

when it gets into the ears and eyes it becomes otalgia or ophthalmia;

cum se ad articulos quosque et ad manuum summa transfuderit, articularis atque chiragra dicitur ualitudo:

when it spreads to certain joints and to the extremities of the hands it is called arthritis and gout;

cum autem ad pedum ima defluerit, podagra mutato nomine nuncupatur:

but when it gets down to the feet its name is changed and it is called podagra.

totque uocabulis una atque eadem noxii umoris origo distinguitur, quot membrorum ceperit portiones.

A harmful humor with one and the same origin is referred to by as many terms as there are parts of members that it has laid hold of.

3. eodem modo de uisibilibus ad inuisibilia transeuntes animae nostrae partibus atque ut ita dixerim membris uim cuiusque uitii inesse credamus.

3. Similarly, passing from visible to invisible things, we should believe that a certain evil force inhabits the parts or what I might call the members of our soul.

quam cum sapientissimi quique tripertitae definiant esse uirtutis, necesse est ut aut logikon, id est rationabile, aut yumikon, id est irascibile, aut epiyumhtikon, id est concupiscibile eius aliquo conrumpatur incursu.

Since some very wise persons understand this last as having a threefold power, it must be that either the logikon - that is, the reasonable - or the yumikon - that is, the irascible—or the epiyumhtikon - that is, the concupiscible - will be damaged by some assault.

cum ergo aliquem ex his adfectibus uis noxiae obsederit passionis, pro illius corruptione etiam uitio nomen inponitur.

When, therefore, a harmful passion seizes forcibly upon someone in one of these dispositions, the name of the vice is also used for the pathology.

4. nam si rationabilem eius partem uitiorum pestis infecerit, cenodoxiae, elationis, inuidiae, superbiae, praesumptionis, contentionis, haereseos uitia procreabit. si irascibilem uulnerauerit sensum,

4. If the plague of vice infects the reasonable part, it will beget the vices of vainglory, arrogance, envy, pride, presumption, contention, and heresy. If it wounds the irascible disposition, it will bring forth

furorem, impatientiam, tristitiam, acediam, pusillanimitatem crudelitatemque parturiet.

rage, impatience, sadness, acedia, faintheartedness, and cruelty.

si concupiscibilem corruperit portionem, gastrimargiam, fornicationem, filargyriam, auaritiam et desideria noxia terrenaque generabit.

If it corrupts the concupiscible portion, it will generate gluttony, fornication, avarice, covetousness, and harmful and earthly desires.

XVI. RATIONABILEM ANIMAE NOSTRAE PARTEM ESSE CORRUPTAM

16. *That the rational part of our soul has been corrupted*

Et idcirco si fontem uitii huius et originem uultis agnoscere, rationabilem mentis uestrae atque animae portionem noueritis esse corruptam, ex qua uel praesumptionum uel cenodoxiae solent uitia pullulare.

Therefore, if you wish to know the source and origin of this vice, you should realize that the reasonable portion of your mind and soul, from which the vices of presumption and vainglory usually spring, has been corrupted.

proinde hoc primum animae uobis ut ita dixerim membrum rectae discretionis iudicio et humilitatis uirtute curandum est, quo uitiatum dum non solum ad perfectionis iam peruenisse fastigia, sed etiam docere alios posse uos creditis et ad eruditionem ceterorum sufficientes atque idoneos iudicatis, per elationem cenodoxiae hac quam patefecit uestra confessio peruagationum uanitate raptamini.

Hence you must cure what I might refer to as this first member of the soul with the judgment of correct discretion and the virtue of humility. For it has been hurt by your believing not only that you have already attained to the heights of perfection but even that you are able to teach others, and by your considering that you are adequate to and capable of instructing others. Your confession makes clear that you have been seized by this errant conceit because of swelling vainglory.

quas amputare deinceps absque difficultate poteritis, si uerae discretionis ut dixi humilitate fundati quam laboriosum quamque difficile sit unicuique nostrum saluare animam suam mentis uestrae contritione discatis, et intimo cordis adfectu non modo longe uos ab illa docendi praesumptione submotos, uerum etiam adhuc egere doctoris agnoscatis auxilio.

You will be able to cut this off immediately without any difficulty if you are established, as I have said, in the humility of true discretion, if you learn with contrition of mind how toilsome and difficult it is for any one of us to save his soul, and if you acknowledge with the most heartfelt disposition that you are not only far removed from the presumption of teaching but also that you still need a teacher's help.

XVII. QUOD INFIRMIOR PARS ANIMAE DIABOLICIS TEMPTATIONIBUS PRIMA SUBCUMBAT

17. *The weaker part of the soul is the first to succumb to diabolic temptations*

Adhibete ergo huic membro uel parti animae uestrae, quam specialiter diximus uulneratam, uerae humilitatis medellam:

1. Therefore, apply to this member or part of your soul, which we specifically said was wounded, the medicine of true humility.

quae quoniam ceteris animae uirtutibus in uobis, quantum apparet, infirmior est, necesse est ut diabolicae infestationi prima subcumbat.

Because, as far as can be seen, it is weaker than the other powers of your soul, it will inevitably be the first to succumb to a diabolical assault.

2. quemadmodum ingruentibus quibusdam iniuriis, quae uel ex accedenti labore uel de aëris corruptione gignuntur, fieri etiam in corporibus humanis solet, ut illa quae fuerint infirmiora casibus istis prima consentiant atque subcumbant, cumque peculiarius in eis morbus insederit, sanas quoque partes corporis eadem peste tabefaciat, ita et animam uniuscuiusque nostrum flante quodammodo pestilenti halitu uitiorum

2. As when certain illnesses occur that come about either through work that has been taken on or through unhealthy air, and, as is usually the case with respect to human bodies, those that are weaker are the first to give in and succumb in such instances, and, as when the disease rages in them more violently the healthy parts as well are injured by the same malady, it is likewise inevitably the case that, when the pestilential

illa maxime passione iecesse est adtemptari, in qua tenerior atque infirmior eius portio ualidis inimici non tam fortiter resistit impulsibus, et ex illis periculum captiuitatis incurrere, in quibus faciliorem proditioni aditum reserat incauta custodia.

3. sic namque Balaam populum dei posse decipi certa ratione collegit, dans consilium ut ex illa parte, qua infirmari nouerat filios Israhel, perniciosi eis laquei tenderentur, non dubitans eos oblata copia feminarum fornicationis ruina protinus conlapsuros, quia concupiscibiles animae eorum partes sciebat esse corruptas.

ita ergo unumquemque nostrum nequitiae spirituales uersuta malignitate pertemptant, illis praecipue adfectibus animae insidiosos laqueos praestruentes, quibus eam senserint aegrotare, ut uerbi gratia cum uiderint rationabiles animae nostrae partes esse uitiatas, illo nos ordine decipere moliantur, quo Achab regem ab illis Syris deceptum scriptura commemorat, qui dixerunt:

4.

*scimus
quod reges Israhel misericordes sunt:
ponamus itaque
saccos in lumbis nostris,
et funiculos in capitibus nostris,
et egrediamur ad regem Israhel,
et dicemus ei:
seruus tuus Benadab dicit:
uiuat oro anima mea,*

quibus ille non uera pietate, sed uana misericordiae laude permotus

*si adhuc, inquit, uiuit,
frater meus est,*

et hoc exemplo etiam nos rationabilis illius partis errore deceptos inde incurrere offensam dei faciant, unde consecuturos mercedem ac recepturos nos pietatis praemia credebamus, similique etiam nobis increpatione dicatur:

5.

*quia dimisisti
uirum dignum morte
de manu tua,
erit anima tua pro anima eius,
et populus tuus pro populo eius.*

siue cum spiritus inmundus dicit:

*egrediar,
et ero spiritus mendax
in ore omnium prophetarum eius,*

per rationabilem procul dubio adfectum, quem letalibus apertum norat insidiis, laqueos deceptionis

breath of vice as it were blows over us, the soul of each one of us is tried most severely by the passion in its feebleness and weaker part, which does not so strongly resist the onslaughts of the powerful enemy. It runs the risk of being taken captive the more nonchalantly it leaves itself open to betrayal as a result of negligent custody.

3. Balaam clearly realized that the people of God could be deceived in this way. He advised that wicked snares be laid for them in the area where he knew that the children of Israel were weak, and he had no doubt that they would immediately fall into the ruin of fornication if they were offered many women, because he knew that the concupiscible parts of their soul had been corrupted.

Similarly, then, the evil spirits greatly try each one of us by their sly wickedness, and they set snares in particular for those dispositions in which they sense that the soul is weak. Thus, for example, when they see that the rational parts of our soul have been damaged, they set about to deceive us in the way in which Scripture narrates that King Ahab was deceived by the Syrians, who said:

4.

*We know
that the kings of Israel are merciful.
So let us put
sackcloth on our loins
and ropes on our heads,
and let us go out to the king of Israel
and say to him:
Your servant Benhadad says:
I pray you, let my soul live (1Kon. 20,31-32a).*

At this he was stirred not by genuine piety but by the empty praise of his mercy, and he said:

*If he still lives,
he is my brother (1Kon. 20,32b).*

Thus they deceive us as well in this way by error in the reasonable part, making us offend against God precisely where we believed that we were going to receive recompense and get a reward for our piety, and to us too it may be said with a similar rebuke:

5.

*Because you let escape
from your hand
a man who was worthy of death,
your soul shall be for his soul,
and your people for his people (1Kon. 20,42).*

Or when the unclean spirit said:

*I will go out
and I will be a lying spirit
in the mouth of all his prophets (1Kon. 22,22),*

he certainly spread snares of deception in the reasonable disposition, which he knew was open to his

intendit.

quod etiam de domino nostro idem spiritus opinatus cum in his eum tribus animae temptasset adfectibus, in quibus omne hominum genus nouerat captiuari, nihil tam uersutis profecit insidiis.

6. nam concupiscibilem mentis eius adgressus est partem dicens:

*dic
ut lapides isti
panes fiant,*

irascibilem, cum eum ad expetendam praesentis saeculi potestatem et regna mundi huius instigare conatus est,

rationabilem, cum ait:

*si filius dei es,
mitte te deorsum.*

in quibus idcirco nihil eius profecit inlusio, quia nihil secundum coniecturam suam, quam falsa opinione conceperat, repperit in eo esse uitiatum.

unde et nulla pars animae eius inimici insidiis adtemptata consensit.

*ecce enim, inquit,
uenit princeps huius mundi,
et in me non inueniet nihil.*

XVIII. INTERROGATIO, AN UTILI DESIDERIO MAIORIS SILENTII RETRAHEREMUR AD PATRIAM

GERMANUS:

Inter cetera inlusionum errorumque nostrorum genera, quae nos ad desiderium patriae nostrae, sicut beatitudo tua sollerti mentis perspexit intuitu, uana spiritalium commodorum pollicitatione flammauerant, etiam haec uel maxima extitit causa, quod interdum a fratribus frequentati iugi secreto ac diurno silentio secundum desiderium nostrum nequaquam possumus inhaerere.

per quod necesse est cursum atque mensuram cotidiana continentiae nostrae, quam pro castigatione corporis indisruptam perpetuo cupimus retentare, nonnullis fratribus superuenientibus intercidi.

quod sine dubio nullatenus in nostra prouincia credimus euenturum, in qua aut nullum aut certe rarissimum professionis huius uirum inuenire possibile est.

deadly traps.

The same spirit had this in mind as well concerning our Lord when he tried him in the three dispositions of soul in which he knew that the whole human race was held captive. But, as clever as his traps were, he had no success.

6. For he attacked the concupiscible part of his mind when he said:

*Tell these stones
to become
loaves of bread (Mt. 4,3);*

the irascible part when he tried to provoke him to seek the power of the present age and the kingdoms of this world;

and the rational part when he said:

*If you are the Son of God,
cast yourself down (Mt. 4,6).*

In this case his illusion was unsuccessful because, despite his conjecture, which he had arrived at by faulty guess-work, he discovered nothing in him that was harmed,

and therefore no part of his soul gave in to the enemy's traps when it was tried.

*For behold, he says,
the prince of this world is coming,
and he shall find nothing in me (Joh. 14,30).*

18. *Vraag: of het verlangen naar grotere stilte dat ons trok naar ons vaderland, een nuttig verlangen was*

GERMANUS:

Onder de illusies en dwalingen die ons, zoals de ervaren blik van uwe hoogwaardigheid meteen heeft doorzien, in verlangen naar ons vaderland ontstoken hadden, door de ijdele belofte van geestelijk voordeel, was er vooral déze oorzaak, dat we soms door veelvuldige bezoeken van broeders niet trouw kunnen blijven aan de voortdurende afzondering en de blijvende stilte zoals we dat zouden willen.

En daarbij moeten we de loop en de maat van onze dagelijkse onthouding, waaraan we ons voor de kastijding van ons lichaam onafgebroken willen houden, als er broeders op bezoek komen, onderbreken.

En dat zou ongetwijfeld, denken wij, in ons land niet gebeuren, want daar vindt men niet of zeer zelden mensen van onze levensstaat.

XVIII. RESPONSIO DE INLUSIONE DIABOLI, EO QUOD
UASTIORIS SOLITUDINIS REQUIEM REPROMITTAT

ABRAHAM:

Inrationabilis atque inconsideratae districtio, immo
potius summi teporis indicium est nequaquam ab
hominibus frequentari.

qui enim in hac quam arripuit uia nimium tardis
passibus graditur ac secundum anteriorem hominem
conuersatur, aequum est ut ad eum non dicam
sanctorum, sed ne hominum quidem ullus adueniat.

uos autem, si uera atque perfecta domini nostri
dilectione flagratis et deum, qui utique caritas est,
pleno spiritus feruore sectamini, ad quaelibet loca
inaccessibilia fugeritis, necesse est ea ab hominibus
frequentari, quantoque uos propiores deo amoris
diuini ardor effecerit, tanto ad uos maior sanctorum
fratrum confluet multitudo.

2. non enim potest secundum sententiam domini
ciuitas abscondi super montem posita, quia
diligentes, inquit, *me*, dominus,
glorificabo,
qui autem me contemnunt,
erunt ignobiles.

uerumtamen nosse debetis hanc esse subtilissimam
diaboli calliditatem, hanc occultissimam foueam, in
quam miserabiles et incautos quosque praecipitat, ut,
dum eis maiora promittit, necessaria cotidiani fructus
emolumenta subripiat, abstrusiores scilicet ac
uastiores solitudines expeti debere persuadens easque
uelut miris amoenitatibus consitas in eorum corde
depingens.

Ignota etiam quaedam et quae penitus nusquam sunt
loca uelut cognita ac praeparata nostraeque potestati
iam dedita et absque ulla difficultate possidenda
confingit.

3. homines quoque regionis illius tractabiles et ad
uiam salutis sequaces esse mentitur, ut, dum illic
uberiores fructus animae pollicetur, praesentia lucra
fraudulenter eripiat.

nam cum unusquisque hac uana spe a seniorum
contubernio separatus atque omnibus quae frustra
sibimet in suo corde depinxerat fuerit destitutus, uelut
de profundissimo sopore consurgens nihil ex his quae
somniauerat expergefactus inueniet.

4. itaque eum diabolus maioribus uitae huius
necessitatibus et inextricabilibus laqueis inretitum ne
respirare quidem ad haec quae sibi ipse promiserat

19. *De begoocheling van de duivel wanneer hij rust
belooft in een grotere eenzaamheid*

ABRAHAM:

Het is een teken van een onredelijke, ondoordachte
gestrengheid, of liever een teken van de grootste
lauwheid als men door geheel niemand wordt bezocht.

Als iemand op deze weg die hij is opgegaan, uiterst
trage stappen zet en naar de oude mens blijft leven,
dan is het terecht dat niemand van de heiligen en zelfs
geen enkele mens hem komt bezoeken.

Maar als u brandt van de ware en volmaakte liefde
voor onze Heer, als u God, die liefde is, in het volle
vuur van uw geest najaagt, dan kunt u vluchten naar
willekeurig welke ontoegankelijke plek: maar die zal
bezocht worden door de mensen, en hoe dichter de
gloed van de goddelijke liefde u bij God brengt, hoe
groter de menigte heilige broeders zal zijn die naar u
toestroomt.

Overeenkomstig het woord van de Heer kan een stad
die op een berg is gelegen, niet verborgen blijven.
Hen die Mij beminnen, zegt de Heer,
zal Ik eren;
maar zij die Mij vluchten,
zullen eerloos zijn (1Sam. 2,30).

Ge moet weten: de meest geraffineerde list van de
duivel, de meest verborgen valkuil waarin hij de arme
onvoorzichten stort, bestaat hierin dat hij hun onder de
belofte van grotere dingen, de noodzakelijke winst van
de vrucht van alle dag ontnemt. Hij overtuigt hen dat
ze een meer afgelegen en verlaten eenzaamheid
moeten gaan zoeken, die hij voor hun ogen als liefelijk
en wonderlijk schildert.

Hij spiegelt zelfs onbekende, nergens bestaande
plaatsen voor, als waren ze bekend en gereed om ons
te ontvangen en al tot onze beschikking.

Hij beschrijft valselyk de mensen van die streek als
ontvankelijk en volgzaam op de weg van het heil, en
terwijl hij daar overvloediger geestelijke vruchten
belooft, licht hij ons hier op voor onze huidige winst.

Want ieder die door deze ijdele hoop van het contact
met de Ouden is beroofd en van al wat hij zich
tevergeefs had voorgesteld, is ontdaan, staat op als uit
een diepe slaap, en eenmaal wakker vindt hij niets van
wat hij had gedroomd.

De duivel houdt hem in een net van grotere zorgen
voor het dagelijks leven en van onontwarbare strikken
gevangen. Hij laat hem zelfs niet eens verzuchten naar

aliquando permittet, eumque non iam illis quas ante uitauerat raris ac spiritalibus fratrum uisitationibus, sed cotidianis saecularium incursionibus obligatum ne ad mediocrem quidem anachoreseos quietem ac disciplinam umquam redire patietur.

XX. QUAM UTILIS SIT REMISSIO III ADUENTU FRATRUM

Illa quoque remissionis et humanitatis intercapedo gratissima, quae nonnumquam pro aduentu fratrum interuenire consueuit, licet molesta uobis ac fugienda uideatur, tamen quam sit utilis et salubris tam corpori quam spiritui nostro, paucis patienter attendite.

2. saepe accidit non dicam nouiciis et infirmis, sed etiam experientissimis atque perfectis, ut, nisi mentis eorum directio et censura quibusdam mollita fuerit uicissitudinum laxamentis, aut in teporem spiritus aut certe in perniciosam corporis ualitudinem conlabatur.

et idcirco a prudentibus atque perfectis, cum intercesserit fratrum etiam crebra uisitatio, non solum toleranda patienter, sed etiam gratanter est amplectenda:

3. primum quod prouocat nos audius semper solitudinis desiderare secreta (nam quodammodo cursum nostrum dum creditur retinere, infatigabilem iugemque conseruat: qui si nullo interdum obice tardaretur, usque ad finem contendere indefessa pernicitate non posset), deinde quod necessitatem reficiendi corpusculi cum fructu humanitatis indulget, maiora nobis conferens lucra cum iucundissimo corporis laxamento quam illa sunt quae per abstinentiae fatigationem fuerant acquirenda.

super qua re aptissimam comparationem antiqua narratione uulgatam breuiter indicabo.

XXI. QUOMODO EUANGELISTA IOHANNES UTILITATEM REMISSIONIS OSTENDISSE DICATUR

Fertur beatissimus Iohannes, cum perdicem suis manibus molliter demulceret, philosophum quendam ritu ad se uenatorio uenientem subito conspexisse.

wat hij zichzelf beloofd had. Het zijn niet meer de enkele en geestelijke bezoeken van zijn broeders, -die hij zocht te vermijden: hij zit nu vast aan de dagelijkse toeloop van mensen uit de wereld, die hem niet meer toestaat om ook maar een beetje tot de rust en de school van het kluizenaarsleven terug te keren.

20. *Hoe nuttig de ontspanning is bij de aankomst van een broeder*

Wat betreft de aangename onderbreking, vol ontspanning en menselijkheid, die het bezoek van een broeder gewoonlijk met zich meebrengt, en die u als een last beschouwt die men moet vluchten: kijkt eens een ogenblik met mij hoe nuttig en gezond ze is zowel voor ons lichaam als voor onze geest.

Vaak overkomt het, ik zeg niet nieuwelingen en zwakken, maar ook de meest ervarenen en volmaakten, dat ze, als de gerichtheid en controle van hun geest niet gematigd werden door wat afwisseling en verzachting, tot lauwheid zouden vervallen of moeilijkheden met hun gezondheid zouden krijgen.

En daarom zullen de voorzichtigen en volmaakten het bezoek, zelfs veelvuldig, van hun broeders niet alleen geduldig verdragen, maar met vreugde aanvaarden.

Ten eerste zet dat ons aan om telkens weer sterker naar de afzondering van de eenzaamheid te verlangen. (Want al lijkt zulk bezoek in zekere zin onze gang af te remmen: in feite houdt het hem in vorm en onvermoeibaar; als hij niet af en toe door een obstakel werd vertraagd, zou hij niet tot het einde toe met onvermoeide snelheid volgehouden kunnen worden). Vervolgens geeft dat ons de noodzaak om ons arme lichaam te verkwikken met de vrucht van de gastvrijheid. En zo hebben we, met een aangename ontspanning van ons lichaam, groter gewin dan we hadden kunnen verwerven door een inspannende onthouding.

Maar ik zal u hierover in het kort een zeer toepasselijke vergelijking vertellen, die door een oude overlevering algemeen bekend is.

21. *Wat er gezegd wordt over de evangelist Johannes: hoe hij het nut van de ontspanning heeft duidelijk gemaakt*

Er wordt verteld dat de zalige evangelist Johannes eens een patrijs met z'n handen zachtjes aan het strelen was, toen hij plotseling een zekere filosoof, die op

	jacht was, naar zich toe zag komen.
qui miratus quod uir tantae opinionis ac famae ad tam parua et humilia se oblectamenta submitteret, tune es, inquit, ille Iohannes, cuius fama insignis atque celeberrima me quoque summo desiderio tuae agnitionis inlexit?	Deze was verwonderd dat een zo bekend en beroemd man zich tot zo'n klein en gering vermaak verlaagde. Bent u die Joannes, wiens grote vermaardheid en drukbesproken faam ook in mij een sterk verlangen hebben opgeroepen om kennis met u te maken? Waarom houdt u zich toch op met zo'n waardeloos vermaak?
cur ergo oblectamentis tam uilioribus occuparis ?	
2. cui beatus Iohannes: quid est, inquit, quod manu tua gestas?	De zalige Johannes antwoordde hem: Wat hebt u daar in uw hand?
at ille: arcus, inquit.	Een boog.
et cur, ait, non eum tensum semper ubique circumfers?	En waarom draagt u haar niet altijd gespannen?
cui ille respondit: non oportet, ne iugi curuamine rigoris fortitudo laxata mollescat atque depereat, et cum oportuerit ut fortiora in aliquam feram spicula dirigantur, rigore iam per nimietatem continuae intentionis amisso uiolentior ictus non possit emitti.	Dat gaat niet, antwoordde de ander, om haar veerkracht niet te verminderen en te verliezen door de voortdurende kromming. En als het dan nodig zou zijn om krachtiger pijlen op een of ander dier af te schieten, dan zou een dergelijk schot niet meer mogelijk zijn, doordat de veerkracht door de al te langdurige spanning verdwenen is.
3. nec nostri, inquit beatus Iohannes, animi te offendat, o iuuenis, tam parua haec breuisque laxatio, quae nisi remissione quadam rigorem intentionis suae interdum releuet ac relaxet, inremisso uigore lentescens uirtuti spiritus, cum necessitas poscit, obsecundare non poterit.	Neem dan ook geen aanstoot, jongeman, sprak de zalige Johannes, aan de kleine en korte ontspanning van mijn geest. Als ik hem niet af en toe van zijn strenge toeleg onthief door hem wat vrijheid te geven, dan zou hij door de onafgebroken inspanning slap worden en niet kunnen beantwoorden aan de kracht van het geestelijke op het moment dat dit nodig is.
XXII. INTERROGATIO, QUALITER INTELLEGENDUM SIT QUOD IN EUANGELIO DICITUR: IUGUM MEUM SUAUE EST ET ONUS MEUM LEUE EST	22. Vraag: Hoe moet men begrijpen wat er in het evangelie gezegd wordt: Mijn juk is zacht en mijn last is licht (Mt. 11,30)?
GERMANUS:	GERMANUS:

Quoniam nobis inclusionum cunctarum remedia contulisti et diabolicae quibus quatiebamur insidiae per doctrinam tuam nobis domino donante detectae sunt, hoc quoque nobis similiter precamur edisseri quod in euangelio dicitur:

*iugum meum suaue est
et onus meum leue est.*

satis enim propheticae illi sententiae uidetur aduersum qua dicitur:

*propter uerba labiorum tuorum
ego custodiui uias duras,*

quippe cum etiam apostolus dicat:

*omnes qui uolunt pie uiuere in Christo
persecutiones patiuntur.*

quidquid autem durum et persecutionibus est refertum, nec leue potest esse nec suaue.

XXIII. RESPONSIO CUM EXPEDITIONE SENTENTIAE

ABRAHAM:

Verissimam domini ac saluatoris nostri esse sententiam experientiae ipsius facili probabimus documento, si perfectionis uiam legitime et secundum uoluntatem Christi fuerimus adgressi, et mortificantes omnia desideria nostra ac uoluntates noxias abscedentes

non solum nihil residere nobis de huius mundi substantia siuerimus, per quam utique cum libitum fuerit uastandi nos ac dilacerandi potestatem inimicus inueniet,

sed etiam nostri ipsius non esse nos dominos senserimus,

illud apostolicum in ueritate conplentes:

*uiuo autem iam non ego,
uiuuit uero in me Christus.*

2. quid enim graue poterit esse, quid durum ei, qui iugum Christi tota mente susceperit,

qui uera humilitate fundatus semperque ad domini respiciens passiones in omnibus quae sibi fuerint inrogatae laetatur iniuriis dicens:

*propter quod conplaceo mihi
in infirmitatibus,
in contumeliis,
in necessitatibus,
in persecutionibus,
in angustiis
pro Christo:
cum enim infirmor,
tunc potens sum?*

U hebt ons de geneesmiddelen tegen al onze illusies verschaft; het duivels bedrog waardoor we gekweld werden, is door uw onderricht, dank zij 's Heren genade, aan de dag gelegd. Daarom zouden wij u willen vragen nog iets anders te behandelen: dat wat in het evangelie gezegd wordt:

*Mijn juk is zacht
en mijn last is licht (Mt. 11,30).*

Dat lijkt nogal in strijd met een uitspraak van een profeet:

*Om de woorden van uw lippen
heb ik harde wegen begaan (Ps. 16,4).*

Temeer daar ook de Apostel zegt:

*Allen die in Christus vroom willen leven,
zullen vervolging lijden (2Tim. 3,12).*

Wat hard en vol vervolging is, kan niet zacht en licht zijn.

23. Antwoord: verklaring van die uitspraak

ABRAHAM:

Dat die uitspraak van onze Heer en Verlosser absoluut waar is, kunnen we gemakkelijk bewijzen met het getuigenis van de ervaring. We behoeven slechts de weg van de volmaaktheid naar behoren en volgens de wil van Christus op te gaan, al onze verlangens te versterven, de kwade bewegingen van onze wil af te kappen, en niet alleen geen enkel goed van deze wereld in ons over te laten - waarin de vijand de gelegenheid vindt om ons naar zijn believen te plunderen en verscheuren - maar zelfs inzien dat wij geen meester over onszelf zijn,

het woord van de Apostel naar waarheid vervullend:

*ik leef, maar niet meer ikzelf:
Christus leeft in mij (Gal. 2,20).*

Want wat kan er zwaar zijn, wat kan er hard zijn voor iemand die het juk van Christus met heel zijn hart op zich genomen heeft, die in de ware nederigheid bevestigd is, die steeds kijkend naar het lijden van de Heer, vreugde vindt in alle beledigingen die men hem aandoet, zeggend:

*Daarom heb ik behagen
in zwakheid
en smaat,
in nood,
vervolging
en benauwdheid
om Christus' wil:
want wanneer ik zwak ben,
dan ben ik sterk? (2Kor. 12,10).*

quo, inquam, familiaris rei cruciabitur damno, qui perfecta nuditate gloriosus uoluntarie pro Christo uniuersas mundi huius respuit pompas omnesque eius concupiscentias generaliter arbitratur ut stercora, ut Christum lucri faciat, euangelici illius praecepti meditatione continua cunctorum dispensiorum aestus despiciens et excludens.

*quid enim prodest homini
si totum mundum lucretur,
animae uero suae detrimentum patiatur?
aut quam dabit homo commutationem
pro anima sua?*

3. super cuius rei priuatione tristabitur, qui omnia quae ab aliis auferri possunt sua non esse cognoscit, illud inuicta uirtute proclamans:

*nihil intulimus in hunc mundum:
haud dubium
quia nec auferre quid possumus?*

cuius autem inopiae necessitate eius superabitur fortitudo, qui

*peram in uia,
aes in zona
habere non nouit,
sed cum apostolo gloriatur
in ieiuniis inultis,
in fame et siti,
in frigore et nuditate?*

qui labor quodue tam arduum senioris praeceptum tranquillitatem pectoris eius poterit perturbare, qui nullam habens propriam uoluntatem omnibus quae sibi fuerint imperata nou solum patienter, sed etiam gratanter occurrit nostrique saluatoris exemplo non quaerit suam, sed patris facere uoluntatem, dicens et ipse ad patrem suum:

*uerumtamen non sicut ego uolo
sed sicut tu?*

quibus etiam iniuriis, qua persecutione terribitur, immo quod ei non etiam iucundum potest esse supplicium, qui in omnibus plagis cum apostolis semper exultat et optat, ut dignus habeatur pro Christi nomine contumeliam pati?

XXIII. CUR AMARUM IUGUM ET GRAUE ONUS DOMINI SENTIATUR

Vt autem nobis e contrario iugum Christi non leue nec suaue uideatur, contumaciae nostrae est iustius adscribendum,

Welke schade aan zijn bezit zal iemand deren die zijn eer stelt in de volkomen onthechting en vrijwillig om Christus aan alle praal van deze wereld verzaakt en al zijn begeerten als vuilnis beschouwt, om Christus te winnen; die alle angst om iets te verliezen minacht en uitsluit, door de voortdurende overweging van deze raad van het evangelie:

*Wat baat het de mens
zo hij de hele wereld wint,
maar schade lijdt aan zijn ziel?
Of wat zal de mens in ruil geven
voor zijn ziel? (Mt. 16,26).*

Welk gemis zou hem kunnen bedroeven die erkent dat alles wat hem door anderen ontnomen kan worden, het zijne niet is, en met een onwrikbare moed uitroept:

*Wij hebben in deze wereld niets meegebracht
en het lijdt geen twijfel
dat we er ook niets uit kunnen meenemen?
(1Tim. 6,7).*

Door welk gebrek zou de kracht overwonnen worden van hem die

*geen reiszak voor onderweg,
geen geld in zijn gordel
wil hebben (Mt. 10,10; Mc. 6,8),
maar die zijn eer stelt
in veelvuldig vasten,
in honger en dorst,
in koude en naaktheid? (2 Kor. 11,27).*

Welke moeite, welk bevel, hoe hard ook, van een overste zal de rust kunnen verstoren in het binnenste van iemand die geen eigen wil heeft en alles wat hem bevolen wordt, niet alleen geduldig, maar met vreugde aanvaardt; die naar het voorbeeld van onze Verlosser niet zijn eigen wil maar die van de Vader zoekt te doen, en op zijn beurt tot zijn Vader zegt:

*Echter, niet zoals ik wil,
maar zoals Gij wilt (Mt. 26, 39)?*

Door welke beledigingen, door welke vervolging zou iemand bang gemaakt worden, ja, welke marteling zou niet zelfs aangenaam kunnen zijn voor degene die onder alle slagen jubelt met de apostelen en wenst, waardig bevonden te worden smaadt te lijden omwille van de naam van Christus?

24. *Why the Lord's yoke is felt to be bitter and his burdens heavy*

1. But the fact that, on the other hand, the yoke of Christ seems neither light nor easy to us must rightly be ascribed to our obstinacy.

qui diffidentia atque incredulitate deiecti
contra illius imperium, immo consilium,
qui ait:

*si uis perfectus esse,
uade uende (siue dimitte) omnia tua,
et ueni sequere me,*
inepta peruersitate pugnamus,
terrenarum scilicet facultatum materias
retentantes.

2. quarum cum nexibus animum nostrum diabolus
teneat inligatum, quid superest nisi ut cum uoluerit
nos a spiritalibus gaudiis separare earundem
inminutione ac priuatione maestificet, id uersutis
fraudibus elaborans, ut, cum iugi illius suauitas et
oneris leuitas uitiosae concupiscentiae prauitate nobis
fuerit ingrauata, ipsius facultatis atque substantiae,
quam nobis pro requie ac solacio reseruamus, uinculis
inretitos saecularium curarum flagris semper
excruciet, ex nobismet ipsis quo dilaceremur
exculpens?

*funiculis namque peccatorum suorum
unusquisque constringitur,*
audiens per prophetam:
*ecce omnes uos
accendentes ignem
accincti flammis,
ambulate in lumine ignis uestri,
et in flammis,
quas succendistis.*

3.
*per haec siquidem,
ut Salomon testis est,
unusquisque,
per quae peccauerit,
et punietur.*

ipsae enim nobis tormento sunt quibus utimur
uoluptates, et oblectamenta huius carnis atque deliciae
carnificum uice in suum retorquentur auctorem, quia
necesse est eum qui facultatibus pristinis opibusque
suffultus est nec integram humilitatem cordis nec
mortificationem plenam noxiarum suscipere
uoluptatum.

his autem uirtutum patrocinantibus instrumentis
omnes uitae praesentis angustiae et cuncta quae
inimicus potest inferre dispendia non modo
patientissime, uerum etiam iucundissime sustinentur,
quibus rursus exulantibus elatio tam perniciose
subcrescit, ut etiam pro leuissima contumelia
mortiferis impatientiae ictibus uulneremur dicaturque
nobis per Hieremiam prophetam:

4.

Cast down by our lack of confidence and our unbelief,
we fight with unbecoming perversity
against the command, or rather the counsel, of him
who says:

*If you wish to be perfect, go,
sell [or get rid of] all your belongings,
and come, follow me (Mt. 19,21).*
That is to say,
we hold on to our material and earthly possessions.

2. Since the devil binds and fetters our mind by these,
what remains except that, when he wishes to keep us
from spiritual joys and to sadden us by diminishing
them and depriving us of them, he should conjure up
clever deceptions so that, when the easiness of that
yoke and the lightness of that burden have grown
heavy upon us because of our wicked and depraved
desires, he may constantly torment us with the scourge
of worldly cares as we are caught up in the chains of
the very wealth and prosperity that we had maintained
for our comfort and consolation? Thus he wrenches
from us the very thing by which we are torn apart.

*For everyone is bound
by the cords of his sins (Spr. 5,22 LXX).*
And they hear it said by the prophet:
*Behold, all you
who light a fire
and are surrounded by flames,
walk in the light of your fire
and in the flames
that you have kindled (Jes. 50,11).*

3. For,
as Solomon is witness,
*everyone
shall be punished
by that
wherein he has sinned (Wijsh. 11,17 LXX).*

The very pleasures that we enjoy are a torment to us,
and the joys and delights of this flesh turn upon their
author like torturers, because a person who has been
supported by his former wealth and resources is
certain to accept neither complete humility of heart
nor full mortification with respect to harmful
pleasures.

But when virtue comes to our aid with its assistance,
all the anguish of the present life and every loss that
the enemy can inflict are borne not only very patiently
but even very joyfully. When it is banished, on the
other hand, pride, which is so wicked, takes root, so
that we are wounded by the darts of a deadly impa-
tience even as a result of the slightest insult, and this is
said to us by the prophet Jeremiah:

4.

*et nunc quid tibi uis
in uia Aegypti,
ut bibas aquam turbidam?
et quid tibi
cum uia Assyriorum,
ut bibas aquam fluminis?
arguet te malitia tua,
et auersio tua increpabit te.
scito, et uide
quoniam malum et amarum est
reliquisse te dominum deum tuum,
et non esse timorem mei apud te,
dicit dominus.*

quod ergo iugi dominici mirifica suauitas amara sentitur, quid est nisi quia eam auersionis nostrae amaritudo corrumpit?

quod diuini oneris tam iucunda leuitas ingrauescit,
quid est nisi
quia eum a quo sustinebatur contumaci praesumptione contemnimus,
quippe cum euidenter id ipsum scriptura testetur dicens:

*nam si ambularent semitas rectas,
inuenissent utique
semitas iustitiae
leues?*

5. nos, inquam, nos esse manifestum est,
qui semitas domini rectas ac leues prauis ac duris desideriorum cautibus asperamus,
qui uiam regiam apostolicis ac propheticis silicibus communitam sanctorumque omnium atque ipsius domini uestigiis conplanatam amentissime deserentes deuia quaeque ac dumosa sectamur,
et praesentium oblectationum inlecebris obcaecati per obscuros inpeditosque uitiorum sentibus calles laceris cruribus et disrupta illa nuptiali ueste reptamus,
non modo acutissimis ueprium aculeis configendi,
sed etiam uirulentorum serpentium uel scorpionum illic latitantium ictibus prosternendi.

*tribuli enim et laquei
in uis prauis,
qui autem timet dominum,*

*What are you looking for now
on the way to Egypt,
to drink troubled water?
And what are you looking for
on the way to Assyria,
to drink the water of the River?
Your own wickedness shall reprove you,
and your own turning away shall rebuke you.
Know and see
that your having abandoned the Lord your God
and that your having no fear of me
is evil and bitter,
says the Lord (Jer. 2,18-19).*

Why, then, is the wonderful ease of the Lord's yoke felt to be bitter if not because the bitterness of our turning away has ruined it?

Why does the pleasant lightness of the divine burden weigh so heavy
if not
because with insolent presumption we disdain what we used to be sustained by,
all the more inasmuch as Scripture testifies to this very thing when it says:

*If they walked in straight paths,
they would certainly have found
the paths of righteousness
smooth (Spr. 2,20 LXX)?*

5. It is clearly we, I say,
who make rough the straight and smooth paths of the Lord with the wicked and hard rocks of our desires,
who very foolishly abandon the royal road paved with apostolic and prophetic stones and made level by the footsteps of all the holy ones and of the Lord himself,
and who pursue byways and brambly roads. Blinded by the seductions of present pleasures, we crawl along the dark and obstructed trails, our feet lacerated by the thorns of vice and our wedding garment in tatters,
and we are not only pierced by the sharp needles of thorny bushes but also brought low by the stings of the poisonous serpents and the scorpions that lie in wait there.

For
*there are thistles and snares
along wicked ways,*

abstinebit se ab eis.

*but the one who fears the Lord
will keep from them (Spr. 22,5 LXX).*

6. de talibus
et alibi dominus per prophetam:
*oblitus est,
inquit,
populus meus,
frustra libantes,
et inpingentes in uis suis,
in semitis saeculi,
ut ambularent per eas
in itinere non trito.*

6. Of such
the Lord also says elsewhere
through the prophet:
*My people
have forgotten.
They sacrifice in vain,
stumbling along on their own paths,
in the ways of the world,
walking on them
on a way not trodden (Jer. 18,15).*

uiae
enim secundum sententiam Salomonis
*nihil operantium
stratae sunt spinis,
fortium uero
tritae sunt.*

For, in the words of Solomon,
*the ways
of those who do nothing
are strewn with thorns,
but the ways of the strong
are well trodden (Spr. 15,19 LXX).*

et ita
ab itinere regio deuiantes
ad illam metropolim ciuitatem,
ubi noster cursus
indeclinabiliter semper
debet esse directus,
non poterunt peruenire.

Thus,
having turned aside from the royal path,
they are unable to get
to that metropolis
to which our journeying must
ever and unswervingly
be directed.

quod etiam Ecclesiastes satis significanter expressit
*labor, inquit,
stultorum adfligit eos,
qui non cognouerunt
ire in ciuitatem,*
illam scilicet
*Hierusalem caelestem,
quae est mater omnium nostrum.*

Ecclesiastes also expressed this quite distinctly
when he said:
*The toil of fools afflicts those
who do not know
how to go to the city (Pred. 10,15 LXX),*
namely, to that
*heavenly Jerusalem,
which is the mother of us all (Gal. 4,26).*

7. quisquis autem in ueritate huic mundo renuntians
super se tulerit iugum Christi et didicerit ab eo
cotidianis iniuriarum exercitiis eruditus quia *mitis est
et humilis corde*, in cunctis temptationibus manebit
semper immobilis *omniaque illi cooperabuntur ad
bonum.*

7. But whoever truly renounces this world, takes upon
himself the yoke of Christ, learns from him and is
instructed in the daily discipline of insults, because he
is *meek and humble of heart (Mt. 11,29)*, will always
remain unmoved in every trial, and *everything will
work together for the good (Rom. 8,28)* for him.

uerba enim dei
secundum Abdiam prophetam
*bona sunt cum eo,
qui recte graditur,*
et iterum:
*quia rectae uiae domini,
et recti incedent in eis:
praeuaricatores uero
conruent in eis.*

For, according to the prophet Obadiah,
*the words of God
are good for the one
who walks uprightly (Mi. 2,7).*
And again:
*The ways of the Lord are right,
and the upright shall walk in them,
but transgressors
shall fall in them (Hos. 14,10).*

XXV. QUID UTILITATIS CONFERAT TEMPTATIONUM
INCURSIO

Maiora igitur nobis per conluctationem temptationum laudis contulit praemia benigna erga nos gratia saluatoris, quam si omnem a nobis necessitatem certaminis abstulisset.

etenim sublimioris praestantiorisque uirtutis est persecutionibus aerumnisque uallatum manere semper immobilem et ad praesidia dei fidum atque intrepidum perdurare, humanisque incursibus uelut armis inuictae uirtutis accinctum gloriosissime de inpatientia triumphare et adquirere quodammodo de infirmitate uirtutem, quia

uirtus in infirmitate perficitur.

2.

*ecce enim
dedi te,
inquit dominus,
in columnam ferream,
et in murum aereum,
super omnem terram,
regibus Iuda,
et principibus,
et sacerdotibus eius,
et omni populo terrae.
et bellabunt aduersum te,
et non praeualebunt:
quia ego tecum sum,
ut eruam te,
ait dominus.*

ergo
secundum meram domini traditionem
uia regia suauis ac leuis est,
licet dura et aspera sentiatur.

3. pie enim ac fideliter seruientes
cum tulerint iugum domini super se
et didicerint ab eo
quia *mitis est et humilis corde,*
iam quodammodo
terrenarum passionum sarcinam deponentes
non laborem,
sed requiem animabus suis
domino praestante
repperient,
sicut per Hieremiam prophetam
ipse testatus est
dicens:

*state super uias,
et uidete,
et interrogate de semitis antiquis,
quae sit uia bona,
et ambulate in ea:*

25. Welk nut de bekoringen hebben

1. In the struggle with trials, then, the kindly grace of the Savior in our regard brings us greater rewards of praise than if he had removed from us all the strictures of combat.

For it is more nobly and eminently virtuous to remain constantly unmoved when surrounded by persecution and affliction, to cling confidently and courageously to the protection of God, to triumph gloriously over impatience with the weapons of invincible virtue, so to speak, when humanly attacked, and in some way to acquire strength from weakness, because
strength is perfected in weakness (2Kor. 12,9).

2. For,

*behold,
says the Lord,
I have made you
into an iron pillar
and a brass wall
over all the land,
to the kings of Judah
and to its princes
and priests
and to all the people of the land.
And they will fight against you
and they shall not prevail,
because I am with you
to deliver you,
says the Lord (Jer. 1,18-19).*

According to the unadulterated teaching of the Lord,
then,
the royal road is easy and smooth,
although it may be felt as harsh and rough.

3. For when those
who keep to it devoutly and faithfully
take upon themselves the Lord's yoke
and learn from him
because he is *meek and humble of heart,*
they are already in a way
putting down the burden of earthly passions
and finding,
with the Lord's help,
not toil
but rest for their souls.
He himself has borne witness to this
by the prophet Jeremiah:
*Stand on the ways
and see.
And, concerning the ancient paths,
ask which is the right way,
and walk in it,*

*et inuenietis
refrigerium animabus uestris.*

*and you shall find
refreshment for your souls (Jer. 6,16).*

4. fient namque eis continuo
*praua in directum,
et aspera in uias planas,*
et gustantes uidebunt
quoniam suauis est dominus,
audientesque Christum in euangelio proclamantem:
*uenite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis,
et ego reficiam uos*
depositis ponderibus uitiorum
ea quae sequuntur intellegent:
*quia iugum meum suauis est
et onus meum leue est.*

4. To them it shall immediately happen that the
*crooked way becomes straight
and the rough ways level (Jes. 40,4).*
They shall taste and see
that the Lord is sweet (Ps. 34,8),
and they shall hear Christ proclaiming in the Gospel:
*Come to me, all you
who labor and are burdened,
and I will give you rest (Mt. 11,28).*
And once they have put down the loads of their vices
they shall understand what follows:
*My yoke is easy
and my burden is light.*

5. habet ergo refrigerium uia domini,
si secundum legem ipsius teneatur.

De weg van de Heer is verkwikking
als men hem gaat overeenkomstig zijn wet.

sed nos sumus qui dolores nobis atque tormenta
turbulentis distentionibus procuramus,
dum malumus uias saeculi huius prauas atque
peruersas etiam cum summo discrimine ac difficultate
sectari.

Maar we pijnigen en kwellen onszelf met onze onrust
en verdeeldheid,
omdat we er de voorkeur aan geven de kwade en
slechte wegen van deze wereld te volgen zelfs ten
koste van groot gevaar en de ergste moeilijkheden.

cum uero hoc modo
grauis ac durum nobis iugum domini fecerimus,
blasphemo iam spiritu
uel de ipsius iugi
uel de Christi qui illud inponit
duritia atque asperitate
causamur
secundum illud:
*insipientia uiri
corrumpit uias eius,
deum autem causatur
corde suo,*

Terwijl wij aldus
voor ons het juk van de Heer zwaar en hard maken,
beklagen we ons
bovendien met godslasterlijke geest
over de ruwheid en hardheid
van dat juk,
of van Christus die ons dat juk oplegt,
volgens dit woord:
*Door zijn dwaasheid
komt de mens op het verkeerde pad,
maar in zijn hart
beschuldigt hij God (Spr. 19,3).*

6. et secundum Aggaeum prophetam
cum dixerimus quia
uia domini non dirigit,
congrue nobis respondetur a domino:
*numquid uia mea non dirigit?
nonne magis uiae uestrae sunt prauae?*

Maar overeenkomstig wat de profeet Haggai schrijft,
wanneer wij zeggen:
De weg des Heren is niet recht,
antwoordt de Heer ons te pas:
*Is mijn weg niet recht?
Zijn niet veeleer uw wegen krom? (Ez. 18,25).*

et re uera
si comparare uolueris
suauis olentem uirginitatis florem
et tenerimam castimoniae puritatem
taetris ac faetidibus libidinum uolutabris,
quietem securitatemque monachorum
periculis et aerumnis
quibus mundi huius homines implicantur,
paupertatis nostrae requiem
edacibus
diuitum

En inderdaad,
als u de welruikende bloem van de maagdelijkheid
en de tenger zuivere kuisheid
vergelijkt
met de afschuwelijke, stinkende poel van de wellust,
de rust en de onbezorgdheid van de monniken
stelt naast de gevaren en ellende
waarin de mensen van de wereld verward zijn,
als u de vrede van onze armoede vergelijkt
met de verterende soberheid

t
 ristitiis
 ac peruigilibus curis,
 in quibus non absque summo uitae periculo
 diebus ac noctibus consumuntur,
 suauiusimum
 iugum Christi
 onusque leuissimum
 facillime conprobabis.

en de slapeloos makende zorgen
 van de rijken:

dan zal het u heel gemakkelijk zijn te bewijzen
 dat het juk van Christus
 zeer zacht is
 en zijn last zeer licht.

XXVI. QUEMADMODUM PERFECTE RENUNTIANTIBUS
 CENTUPLUM IN HOC MUNDO REPROMITTATUR

26. *Hoe aan hen die volmaakt verzaken, het
 honderdvoud in deze wereld beloofd wordt*

Proinde

etiam illa retributio praemiorum,
 qua
 perfecte renuntiantibus
 in hac uita
 centuplum
 dominus repromisit dicens:

*et omnis qui reliquit
 domum
 uel fratres
 aut sorores
 aut patrem
 aut matrem
 aut uxorem
 aut filios
 aut agros
 propter nomen meum,
 centuplum accipiet in praesenti
 et uitam aeternam possidebit,*

recte atque uerissime eodem sensu
 absque ulla fidei perturbatione suscipitur.

In deze, zeer juiste en zeer ware, zin
 moet men, zonder enige geloofsverwarring,
 de beloning verstaan waarover de Heer spreekt,
 waar Hij
 aan hen die volmaakt verzaken,
 het honderdvoud
 in dit leven
 belooft:

*En iedereen die
 zijn huis,
 broers
 of zusters,
 vader
 of moeder,
 vrouw,
 kinderen
 of akkers
 heeft prijsgegeven om mijn Naam,
 zal het honderdvoud hier ontvangen
 en het eeuwig leven bezitten (Mt. 19,29).*

multi enim
 occasionem huius sententiae adepti
 crasso intellectu
 haec
 in illo mille annorum tempore
 carnaliter
 sanctis restituenda
 confirmant,
 cum utique
 illud saeculum,
 quod post resurrectionem futurum dicunt,
 praesens intellegi non posse
 fateantur.

For many
 who have seized upon these words
 with an obtuse understanding
 are certain
 that these things
 are going to be bestowed upon the holy
 in carnal fashion
 during the millennium,
 although in fact
 they confess
 that that age,
 which they say will occur after the resurrection,
 cannot be equated with the present one.

2. multo ergo credibilis
 multoque manifestius est
 eum,
 qui aliquid saecularium uel affectuum uel bonorum
 Christo suadente
 contempserit,

2. It is much more credible, then,
 and much more obvious
 that the person
 who has spurned
 worldly dispositions and goods
 at the behest of Christ

a fratribus
atque consortibus
propositi sui,
qui ei spiritali glutino conligantur,
centuplo gratiorem
etiam in hac uita
recipere caritatem.

hanc siquidem,
quam
inter parentes ac filios atque germanos,
coniuges uel propinquos,
siue societas copulat
seu consanguinitatis necessitudo coniungit,
satis breuem esse constat ac fragilem.

3. denique
etiam boni ac pii cum adoleuerint filii
a parentum domibus nonnumquam ac substantiis
excluduntur,
communio quoque consortii iugalis
interdum etiam honesta causa interueniente
diuellitur,
fratrum dirimit facultatem
contentiosa diuisio:

monachi soli
perpetuam coniunctionis retinent unitatem
atque indiscrete possident uniuersa,
qui omnia sua
esse quae fratrum,
omnia fratrum
credunt
esse quae sua sunt.

si ergo
istis
quibus carnalis caritas copulatur
affectibus
dilectionis nostrae gratia
conferatur,
perfecto
centuplo haec dulcior atque sublimior est.

recipietur sane
etiam de continentia coniugali
maior centuplo suauitas
ab illa,
quae eis inuicem
per conmixtionem sexuum
praebebatur.

4. pro laetitia quoque illa,
quam
in unius agri ac domus possessione
quis habuit,
centuplo maiore diuitiarum gaudio
perfruetur,

will even in this life
receive love
a hundred times more precious
from his brothers
and from those
who are linked with him by spiritual bonds
in his chosen orientation.

For
it is evident
that what companionship joins together
or blood relationship unites,
between parents and children, brothers,
spouses, and relatives,
is quite brief and fragile.

3.
Sometimes even good and filial children are cut off
from the houses and property of their parents
when they have grown up;
occasionally, too, even the marriage bond
is broken
for some good reason;
and contentious division
destroys the property of brothers.

Monks alone
enjoy a constant mutual union
and possess all things in common,
believing
that everything that is theirs
is their brothers'
and that everything that is their brothers'
is theirs.

If, therefore,
the grace of our love
is compared
to those
dispositions
by which carnal love maintains its unity,
it is certainly
a hundred times sweeter and nobler.

In fact a hundred times greater delight
is to be gotten
from married abstinence, too,
than that
which is offered
to two people
in sexual intercourse.

4. Likewise, instead of the pleasure
that
a person has
in possessing one field and house,
he who has passed over
into the adoption of the children of God

qui
 in adoptionem transiens filiorum dei
 uniuersa quae aeterni sunt patris
 ut propria possidebit
 et adfectu atque uirtute
 ad imitationem ueri illius filii
 proclamabit:
*omnia quae habet pater
 mea sunt,*
 nec iam
 cum illa poenali distentionis ac sollicitudinis cura,
 sed securus ac laetus
 uelut in propriis
 ubique succedet,
 audiens cotidie
 sibimet
 ab apostolo praedicari:
*omnia enim uestra sunt,
 siue mundus,
 siue praesentia
 siue futura,*
 et a Salomone:
*fidelis uiri
 totus mundus diuitiarum.*

5. habes ergo
 istam centupli retributionem
 in magnitudine meriti
 et in discretione tam incomparabilis qualitatis
 expressam.

neque enim
 si pro aeris aut ferri
 aut uilioris cuiusquam metalli
 certo pondere
 tantundem ponderis sed auri
 quispiam reddidisset,
 non etiam amplius restituisset quam centuplum
 uideretur:

ita cum
 pro contemptu
 uoluptatum et adfectuum terrenorum
 spiritale gaudium
 et pretiosissimae caritatis iucunditas
 repensatur,
 etiamsi ipse sit numerus,
 centuplo
 tamen haec
 maior atque praeclarior est.

6. et ut hoc
 euidentius crebra repetitione
 reddatur:
 uxorem
 antea in lasciuia *passione desiderii*
 possidebam,
 hanc eandem

will enjoy
 a hundred times more all the riches
 that belong to the Eternal Father
 and that he will possess as his own,
 and in imitation of the true Son
 he will proclaim
 by disposition and by virtue:
*All that the Father has
 is mine (Joh. 16,15).*
 No longer occupied
 with the criminal concern of distraction and worry,
 but secure and happy,
 he will enter everywhere
 as it were into his property,
 and every day he will hear
 it said to him
 by the Apostle:
*All things are yours,
 whether the world
 or things present
 or things to come (1Kor. 3,22).*
 And by Solomon:
*The faithful man
 has a whole world of riches (Spr. 17,6 LXX).*

Die honderdvoudige beloning
 ligt
 in de grootheid van wat men verdient
 en in het onnoemelijke verschil van kwaliteit.

Als iemand u
 voor een bepaald gewicht
 aan brons of ijzer
 of een ander metaal dat niet zo veel waard is,
 evenzoveel goud
 in de plaats zou geven,
 zoudt u dan niet vinden,
 dat hij u meer dan het honderdvoud geeft?

Zo is het ook als men
 voor het verachten
 van aardse lusten en gehechtheden,
 met geestelijke blijdschap
 en de vreugde van de kostbare liefde
 wordt betaald:
 ook al is het aantal hetzelfde,
 toch zijn deze laatste
 groter en heerlijker
 dan het honderdvoud.

Laat ik dit
 duidelijker maken
 door het meedere malen te herhalen:
 Van tevoren
 bezat ik mijn vrouw
 in lust en hartstocht;
 nu bezit ik

in honore sanctificationis
et uera Cbristi dilectione
possideo:

una est mulier,
sed centuplum creuit
meritum caritatis.

si autem et
pro irae ac furoris perturbatione
iugem patientiae lenitatem,
pro sollicitudinis ac distentionis angore
securitatis quietem,
pro infructuosa
saecull huius
poenaliq̄ue tristitia
salutaris tristitiae fructum,
pro uanitate laetitiae temporalis
spiritalis gaudii
adpenderis
ubertatem,
retributionem
in horum affectuum commutatione
centuplam
peruidebis.

7. et si
uniuscuiusque uitii breui ac lubricae
uoluptati contrariarum uirtutum
merita conferantur,
centuplo haec esse meliora
multiplicata iucunditas
adprobabit.

centenarius enim numerus
de sinistra transfertur ad dexteram,
et licet eandem in supputatione digitorum figuram
tenere uideatur,
nimium tamen quantitatis magnitudine supercrescit.

fiet enim ut qui haedi formam gerere uidebamur
in laeua,
ouis meritum translati consequamur
ad dexteram.

8. nunc ad quantitatem earum rerum,
quas pro contemptu mundialium commodorum
nobis in hoc saeculo Christus restituit,
transeamus,
praecipue secundum euangelium Marci ita dicentis:

*nemo est
qui reliquit domum
aut fratres aut sorores aut matrem aut filios
aut agros
propter me et propter euangelium,
qui non accipiet
centies tantum
nunc in tempore hoc*

haar
in heilige ere
en in de ware liefde van Christus:

het is dezelfde vrouw,
maar de waarde van de liefde
is het honderdvoud.

Weeg
verder
tegen de opwinding van de drift en de woede
de voortdurende zachtmoedigheid van het geduld af,
tegen de kwelling van bezorgdheid en drukte
de rust en de kalmte,
tegen de onvruchtbare
en straffende droefheid
van deze wereld
de vrucht van de droefheid die verlost,
tegen het lege, tijdelijke plezier
de vruchtbare
geestelijke vreugde:
en u ziet duidelijk
het honderdvoudig
loon
in deze verandering van gevoelens.

En vergelijk
het kortstondige, bedrieglijke genoeg van elke
ondeugd
met de weldaad van de tegenovergestelde deugden:
de veel grotere blijdschap die deze laatste geven
bewijst
dat ze hondermaal beter zijn.

Voor het honderdtal immers
gaan we over van de linkerhand op de rechter
en ofschoon we bij het tellen dezelfde figuur met onze
vingers maken,
wordt de aangeduide hoeveelheid enorm veel groter.

We hadden onze plaats aan de linkerkant onder de
bokken:
we gaan over naar de rang van schapen,
aan de rechterkant.

Laten we nu eens bezien
hoeveel dingen
Christus ons in deze wereld schenkt als we aan de
aardse voordelen verzaken,
vooral in het evangelie van Markus:

*Er is niemand
die huis,
broers, zusters, moeder, kinderen
of akkers
om Mij en om de Blijde Boodschap heeft
prijsgegeven, of hij ontvangt
nu, in deze tijd,
het honderdvoud*

*domos
et fratres et sorores et matres et filios
et agros
cum persecutionibus,
et in futuro saeculo
uitam aeternam.*

*aan huizen,
broers, zusters, moeders, kinderen
en akkers,
gepaard met vervolgingen,
en in de toekomstige wereld
het eeuwige leven (Mc. 10,29-30).*

9. centuplam namque fratrum parentumue
recipiet quantitatem,
quisque
patris unius uel matris seu filii
pro Christi nomine
caritate contempta
in omnium qui Christo deseruiunt
dilectionem sincerissimam transit,
pro uno scilicet
tot incipiens habere patres fratresque,
feruentiore ac praestantiore
sibi affectione deuinctos.

Inderdaad, het honderdvoud aan broeders of ouders
ontvangt hij
die
voor de naam van Christus
afziet van de liefde
van één vader of moeder of kind,
om over te gaan naar de zeer oprechte liefde
van allen die Christus dienen.
Want in plaats van één
heeft hij dan zovele vaders en broeders,
die door een vuriger en edeler genegenheid
met hem verbonden zijn.

multiplicata etiam
domorum atque agrorum possessione
ditabitur,
quisque
una domo
pro Christi dilectione reiecta
innumera monasteriorum habitacula
tamquam propria possidebit,
in quacumque orbis parte
uelut in suae domus iure
succedens.

Ook het bezit
aan huizen en akkers
wordt vermenigvuldigd:
iemand
die om de liefde van Christus
afstand doet van één huis,
bezit ontelbare kloosters
als zijn eigendom
en waar ook ter wereld
gaat hij er binnen
met het recht als was het zijn eigen huis.

10. quomodo enim non centuplum
et si domini nostri sententiae
superadici aliquid fas est
plus quam centuplum
recipit,
qui decem uel uiginti seruorum
ministeria infida et coacticia
derelinquens

En hoe zou iemand niet het honderdvoud,
of, als het me geoorloofd is
iets aan het woord van onze Heer toe te voegen,
meer dan het honderdvoud
ontvangen,
die de onbetrouwbare en gedwongen
dienst van tien of twintig slaven
opgeeft.

tot ingenuorum ac nobilium
spontaneo fulcitur obsequio?

In de oudheid telde men op z'n vingers. Voor de tientallen
maakte men bepaalde figuren met de linkerhand. Voor de
honderdtallen maakte men dezelfde figuren met de rechterhand
en de steun ondervindt van de vrijwillige dienst
van zoveel vrij geborenen en edelen?

quod ita esse
etiam uestris experimentis probare potuistis,
qui
singulis patribus matribusque ac domibus
derelictis,
quamlibet mundi partem fueritis ingressi,
patres et matres fratresque innumeros,
domos quoque et agros seruosque fidelissimos
absque ullo sollicitudinis labore
conquiritis,
qui uos ut proprios dominos
summis
suscipiunt,

Dat dat inderdaad zo is,
kunt u ook uit uw eigen ervaring opmaken:

beide hebt u uw vader en moeder en uw huis
verlaten,
en in welk deel van de wereld u ook komt,
u vindt er
zonder zorg of moeite
ontelbare vaders, moeders en broeders,
en huizen en akkers en zeer trouwe dienaren,
die u als hun eigen meesters
ontvangen
en verwelkomen

amplectuntur,
fouent,
uenerantur
officiis.

en met de grootste
voorkomendheid
verzorgen
en eren.

11. sed hoc, inquam,
sancti
ministerio merito ac fiducialiter
perfruentur,
qui prius
in seruitutem fraternitatis
semet ipsos suaque omnia
uoluntaria deuotione
subdiderint.

Maar deze dienst - ik zeg het nogmaals –
zullen alleen de heiligen
terecht en gerust
genieten,
die eerst
zichzelf en al hun hunne
in een vrijwillig offer
aan de dienst van de broeders
hebben gewijd.

recipient enim
secundum sententiam domini
libere id
quod ipsi aliis dependerunt.

Want ze zullen,
naar het woord van de Heer,
gerust datgene ontvangen
wat ze zelf voor anderen hebben uitgegeven.

quisquis autem
haec humilitate sincera consortibus suis
ante non detulerit,
quomodo deferri sibi ab aliis
patienter admittet,
cum grauari se eorum obsequiis intellegat potius
quam foueri,
quia accipere fratrum mauult
quam reddere
famulatum?

Maar al wie
dit niet eerst met oprechte nederigheid
aan zijn medebroeders heeft gegeven,
hoe zou hij het kunnen verdragen dat anderen het hem
aanbieden?
Hij zal zich eerder bezwaard gevoelen
dan begunstigd
omdat hij de dienst
van zijn broeders liever ontvangt
dan verleent.

12. haec tamen omnia
non cum remissa securitate
nec cum inerti oblectatione
percipiet,
sed secundum uerbum domini
cum persecutionibus,
id est
cum pressuris saeculi huius
ac summis angoribus passionum,
quia,
sicut ille sapientissimus contestatur,
*qui suauis et sine dolore est
in egestate erit.*

Dit alles zal men evenwel
niet in slap gemak
en behaaglijke luiheid
bezitten,
maar naar het woord van de Heer,
met vervolgingen (Mc. 10,30),
dat wil zeggen
de verdrukking van deze wereld
en de grootste benauwdheid van het lijden.
Want,
zoals de wijze getuigt:
*Hij die genoeglijk en zonder lijden leeft,
zal gebrek lijden (Spr. 14,23 LXX.).*

regnum enim caelorum
non desides,
non remissi,
non delicati,
non teneri,
sed uiolenti diripiunt.

Niet de luien,
de slappen,
de verwenden
en verwekelijkten,
maar de geweldenaars
veroveren het rijk der hemelen.

qui ergo hi uiolenti sunt?

Wie zijn die geweldenaars?

nempe illi
qui non aliis,
sed animae suae
praeclaram

Zij
die niet aan anderen,
maar hun eigen ziel

inferunt uiolentiam,
 qui direptione laudabili
 omni eam praesentium rerum uoluptate
 fraudantes
 uoce dominica
 egregii direptores pronuntiantur
 et per huiusmodi rapinam
 regnum caelorum uiolenter inuadunt.

13.

*regnum enim caelorum
 secundum sententiam domini
 uim patitur,
 et uiolenti diripiunt illud.*

isti profecto sunt laudabiles uiolenti,
 qui uim faciunt perditioni suae.

*homo
 enim, ut scriptum est,
 in doloribus laborat sibi
 et uim facit perditioni suae.*

perditio nostra est
 oblectatio uitae praesentis
 et ut expressius dicam
 exsecutio desideriorum
 uoluntatumque nostrarum,
 quas
 si quis ab anima sua subtraxerit ac mortificauerit,
 gloriosam profecto et utilem
 perditioni suae
 uim facit,
 abnegans dumtaxat
 ei iucundissimas uoluntates,
 quas per prophetam
 sermo diuinus frequenter incusat dicens:

*quia in diebus ieiunii uestri
 inuenitur uoluntas uestra,*

et iterum:

*si auerteris a sabbato pedem tuum,
 facere uoluntatem tuam
 in die sancto meo,
 et glorificaueris eum
 dum non facis uias tuas,
 et non inuenitur uoluntas tua,
 ut loquaris sermonem.*

14. cui etiam
 quanta beatitudo promittitur
 confestim per prophetam subiungit:

*tunc, inquit,
 delectaberis super dominum,
 et sustollam te
 super altitudinem terrae,
 et cibabo te
 hereditate Iacob patris tui.
 os enim domini locutum est.*

geweld aandoen;
 die in een loffelijke roof
 haar van alle begeerte der tegenwoordige dingen
 ontdoen.
 Ze worden door de Heer
 de eervolle rovers genoemd
 en door deze roof
 gaan zij het rijk der hemelen met geweld binnen.

*Het rijk der hemelen,
 zo zegt de Heer,
 lijdt geweld,
 en de geweldenaars roven het (Mt. 11,12).*

Dat zijn duidelijk prijzenswaardige geweldenaars,
 die hun ondergang geweld aandoen.

Want, zoals er geschreven staat,
*de mens, onder lijden, werkt voor zichzelf
 en doet zijn ondergang geweld aan (Spr. 16,26
 LXX).*

Onze ondergang is
 het genieten van het huidige leven,
 en, om het preciezer te zeggen,
 het uitvoeren van onze verlangens
 en onze eigen wil.

Als iemand zich deze ontzegt en ze versterft,
 doet hij inderdaad
 zijn ondergang
 een eervol en nuttig geweld aan,
 doordat hij namelijk
 zijn eigen liefste wil verloochent,
 die Gods woord
 door de profeet vaak beschuldigt, zeggend:

*Op uw vastendag
 vindt men uw eigen wil (Jes. 58,3),*

en ook:

*Als ge de sabbat niet schendt,
 uw eigen wil niet doet
 op mijn heilige dag;
 als ge de sabbat eert
 door niet uw eigen gang te gaan
 of uw eigen wil te doen
 en uw eigen taal te spreken (Jes. 58,13).*

En Gods woord voegt er
 onmiddellijk, door dezelfde profeet, aan toe
 welk geluk er wordt beloofd:

*Dan zult ge
 u in de Heer verheugen;
 Ik zal u verheffen
 tot op de hoogten van het land
 en Ik zal u onderhouden
 van het erfdeel van uw vader Jakob.
 De mond van de Heer heeft gesproken (Jes. 58,14).*

et idcirco
 dominus noster atque saluator,
 ut nobis
 amputandarum uoluntatum nostrarum formam
 traderet,
*non ueni, inquit,
 facere uoluntatem meam
 sed uoluntatem eius
 qui misit me,*
 et iterum:
*non sicut ego uolo
 sed sicut tu.*

quam uirtutem
 illi specialiter exercent,
 qui in coenobiis conmorantes
 senioris reguntur imperio,
 qui nihil omnino arbitrio suo agunt,
 sed uoluntas eorum
 ex uoluntate pendet abbatis.

15. postremo
 ut iam disputationis huius sermo claudatur,
 nonne, obsecro,
 etiam in hoc centuplam gratiam
 euidentissime
 qui fideliter Christo deseruiunt
 consequuntur,
 dum pro nomine eius
 a summis principibus honorantur,
 ac
 licet ipsi humanam gloriam non requirant,
 uenerabiles tamen
 etiam in persecutionum angustiis
 iudicibus cunctis ac potestatibus fiunt,
 quorum uilitas
 etiam mediocribus
 forsitan despicabilis
 esse potuisset
 uel pro obscuritate natalium
 uel pro condicione seruili,
 si in saeculari conuersatione mansissent?

16. per Christi autem militiam
 nobilitatis nemo status
 calumniam commouere,
 nemo obscuritatem generis
 audebit
 opponere:

quin potius
 illis ipsis uilissimae condicionis obprobriis,
 quibus confundi et dehonestari ceteri solent,
 Christi famuli
 gloriosius nobilitantur.

quod euidentius
 in abbate Iohanne,

En daarom
 zegt onze Heer en Verlosser,
 om ons
 het voorbeeld te geven
 van het afkappen van onze eigen wil:
*Ik ben niet gekomen
 om mijn eigen wil te doen,
 maar de wil van Hem
 die Mij gezonden heeft (Joh. 6,38);*
 en nogmaals:
*Niet zoals Ik wil,
 maar zoals Gij wilt (Mt. 26,39).*

Deze deugd
 beoefenen in het bijzonder diegenen
 die in de cenobietenkloosters leven.
 Ze worden bestuurd door het gezag van een overste;
 ze doen volstrekt niets naar hun eigen zin,
 maar hun wil
 hangt af van de wil van de abt.

Tenslotte,
 om dit Gesprek te beëindigen, dit:

ontvangen
 de trouwe dienaren van Christus
 niet
 ook het honderdvoud in die zin
 dat zij omwille van zijn naam
 door de hoogste vorsten worden geëerd?

Ofschoon ze zelf geen menselijke glorie zoeken,
 dwingen ze eerbied af
 van rechters en machtshebbers,
 zelfs onder de druk van de vervolging.

Om hun duistere afkomst
 of om hun status van slaaf
 zouden ze wellicht
 zelfs door gewone mensen
 geminacht zijn geweest
 als ze in het leven van de wereld waren gebleven.

Maar omwille van de edele krijgsdienst van Christus
 durft niemand
 hun staat
 aan te klagen
 of hun hun lage afkomst
 te verwijten.

Integendeel,
 uit de smaad van een lage stand,
 waardoor de anderen beschaamd en onteerd worden,
 ontvangen de dienaren van Christus
 juist een groter adeldom.

Dit kunnen we duidelijk
 vaststellen

qui in illa heremo quae Lyco oppido adiacet
commoratur,
possumus adprobare.

17. qui
perobscuris maioribus natus
ita
pro Christi nomine
uniuerso paene humano generi
admirabilis factus est,
ut eum
ipsi quoque rerum praesentium domini,
qui
mundi huius atque imperii gubernacula
retinentes
etiam potentibus cunctis regibusque
terrori sunt,
uelut dominum
uenerentur
et oracula eius
de tam longinquis regionibus
expetentes
imperii sui apicem
et statum salutis
bellorumque prouentus
illius orationibus meritisque
committant.

18. Tali
beatus Abraham
de inlusionis nostrae
uel origine
uel medella
disputatione
disseruit
atque
oculis quodammodo nostris
cogitationum
quas diabolus auctor ingesserat
propalauit
insidias
nosque
ad desiderium uerae mortificationis
accendit,
quo
etiam multos,
licet incompto haec omnia sermone digesta sint,
credimus
inflammandos.

nam
licet summorum patrum flagrantissimos sensus
tepida eloquii nostri fauilla contexerit,
plurimorum tamen algorem,
qui
remotis uerborum cineribus
uiuacitatem latentium sensuum
suscitare uoluerint,

in het geval van abt Joannes,
die verblijft
in de woestijn nabij de stad Lyco.

Ofschoon hij
van zeer onaanzienlijke voorouders afstamt,
heeft hij
wegens de naam van Christus
de bewondering
van bijna heel de mensheid verworven.

Zelfs de meesters van de aarde,
die
de heerschappij en het bestuur over deze wereld
voeren,
die de schrik zijn
van machtigen en koningen,
vereren hem
als hun heer
en vragen
tot vanuit zeer verre streken
zijn uitspraken;
ze vertrouwen
hun keizerskroon,
heel hun welzijn
en de afloop van hun oorlogen
aan zijn gebeden en verdiensten toe.

Zo
onderhield ons
de zalige Abraham
over de oorsprong
en over het geneesmiddel
van onze illusie.

Hij heeft in zekere zin
voor onze ogen
aan het licht gebracht
welke misleiding
de duivel in onze gedachten
had binnengebracht.
Hij heeft ons
ontstoken
in het verlangen naar waarachtige zelfverloochening.
En daartoe
zullen nog vele anderen,
geloof ik,
worden aangevuurd,
ook al is dit alles niet in een fraaie stijl uiteengezet.

Het is waar:
de vurigste gedachten van de grote Vaders
zijn bedekt met de lauwe as van mijn woorden,
maar toch zullen ze,
dat is mijn overtuiging,
het koude hart van velen verwarmen,
als ze de moeite doen
om de as van de woorden te verwijderen

calefaciendum
putamus.

19. sed ad uos, o sancti fratres,
non utique
hunc ignem,
quem dominus uenit mittere in terram
et quem nimium ardere desiderat,
ita
spiritu praesumptionis elatus
emisi,
ut quasi
feruentissimum propositum uestrum
caloris huius adiectione
succenderem,
sed ut uobis
maior apud filios esset auctoritas,
si id,
quod ipsi
non mortuo uerborum sono,
sed uiuo docetis exemplo,
etiam summorum atque antiquissimorum patrum
praecepta confirmant.

superest
ut
me
periculosissima hactenus tempestate
iactatum
nunc ad tutissimum silentii portum spiritalis
orationum uestrarum aura
comitetur.

en het vuur van de verborgen gedachten
weer op te wekken.

Maar wanneer ik u, o heilige broeders,
dit vuur
doe toekomen
dat de Heer op aarde is komen brengen
en waarvan Hij verlangt dat het mateloos oplaait,
doe ik dit niet
met de verwaande pretentie,

dat ik
uw zo vurig ideaal
door toevoeging van deze warmte
zou aanwakkeren,
maar opdat
uw gezag bij uw zonen groter zou zijn,
als datgene
wat u hun
niet door de dode klank van woorden
maar door uw levend voorbeeld leert,
ook bevestigd wordt door de voorschriften
van de grootste en oudste Vaders.

Er blijft nu nog over
dat
de geestelijke wind van uw gebeden
mij
na de slingering
van deze zo gevaarlijke storm
naar de veilige haven van het zwijgen
begeleidt.